

Lesniki in izdajatelj: Okrajni odbori SZDL Črnomelj, Koboje in Novo mesto. — Izhaja vsak petek. — Uredjuje uredniški odbor. — Uredništvo in uprava: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 25. — Poštni predal 33. — Telefon uredništva in uprave 127. — Tekoči račun pri Mestni hranilnici v Novem mestu 616-H-T-24. — Letna naročnina 480 din, polletna 240 din, četrtletna 120 din. — Tiska Tiskarna Slovenskega poročevalca v Ljubljani.

Doleniški list

Tednik okrajev Črno

STUDIJSKA KNJIŽNICA sto

NOVO MESTO

OD TEDNA DO TEDNA

Ves svet je z razumljivim zanimanjem prisluhnil besedam predsednika republike Tita, ko je na seji Zvezne ljudske skupščine spregovoril o ureditvi tržškega vprašanja. To stari in mučno vprašanje je napravilo naši državi mnogo politične in druge škode, saj je težilo po vojni na le vse naše življenje ter onemogočalo sodelovanje med Jugoslavijo in Italijo, marveč je po pravici vzbujalo tudi zaskrbljenost drugih narodov. Zato si je svet tako globoko oddahnil, ko je bilo naposled urejeno tudi to perečo vprašanje in ko se je odprla pot k mirnemu sožitju ter plovnemu sodelovanju med nami in Italijo.

Zgodovina tržškega vprašanja je našim narodom dobro znana. Naši narodi tudi dobro vedo, koliko potrpljenja, uvidenosti in hladnokrvnosti, pa tudi žrtve je zahtevalo to vprašanje od nas — od trenutka, ko so morale zmagovite enote narodnoosvobodilne vojske zapustiti Trst ne glede na to, da je bilo preljeto zanj mnogo naše krvi. Krvavecih src smo takrat položili na oltar svetovnega mira to veliko žrtve in prepričanju, da jo bo svet pravilno razume in ocenil. To se je tudi zgodilo in ugled Jugoslavije v zunanjem svetu se je močno dvignil.

Sledile so posamezne faze obravnavanja tržškega vprašanja po diplomatski poti in za kuljsami. Naše državno vodstvo je budno spremljalo sleherni dogodek v zvezi s tržškim vprašanjem in ko je prišla vest o krivičnem sklepu zahodnih velesil z dne 8. oktobra 1953, po katerem naj bi Italija dobila vse sporno ozemlje, je marsal Tito povzdignil svoj glas in zaklical: »Nela Spet je svet prisluhnil njeovim besedam, tokrat še mnogo bolj, kakor silcer, in spet so spregovorili trezni, preudarni politiki in državniki, spet se je pokazalo, koliko odkritosrčnih prijateljev ima nova Jugoslavija v zunanjem svetu. Naši narodi so z brezprimerno odločnostjo podprli naše državno vodstvo v neupogljivem odporu proti novi krivici, ki so nam jo hoteli storiti zahodne velesile s tem krivičnim sklepom. In ubranili smo svoje pravice.

Spor o Trstu in njegovi okolici se je nadaljeval. Italijanska diplomacija je spoznala, da tokrat s spletkami ne bo dosegla svojega cilja. Tudi v Italiji je začelo prodirati spoznanje, da je možna edinole sporazumna ureditev tržškega vprašanja, da brez privolitve Jugoslovancev ni izhoda iz tega položaja. Samo našemu preudarnemu, doslednemu in odločnemu državnemu vodstvu je treba pripisati, da je bilo to važno mednarodno vprašanje urejeno na način, ki je v glavnem zadovoljil tudi naše narode in naše rojake onkraj meje.

Zdaj, ko je končno razčiščena meja med Jugoslavijo in Italijo in ko sta se vlad ZDA in Velike Britanije s posebno deklaracijo zavezali, da ne bosta nikoli nobene pomoči morebitnim nadaljnjim teritorialnim pretenzijam Italije, se je narodom obeh sosednih držav odprla pot k mirnemu sožitju in sodelovanju na vseh področjih. Dosegli smo največ, kar smo v danih razmerah mogli. Koristi Slovencev v Trstu in njegovi okolici so zascitene s posebnim narodnostnim statutom. Po pravici pričakujemo in upamo, da bo tudi v tem oziru zmagala na italijanski strani treznost in uvidenost, da bo uračuna Italija dosledno izpolnjevala s sporazumom o tržškem vprašanju prevzete obveznosti in tako tudi sama pripomogla k poglavitni medsebojni stikov, kar bo koristilo narodom obeh dežel.

Na novi, dokončni meji so se že srečale naše in italijanske čete, naši in italijanski granicarji bodo stali odsej vsak na svoji zemlji ne kot sovražniki, marveč kot čuvarji njene neodoljivosti. V tem pomembnem trenutku narodljive Jugoslavije upajo in pričakujejo, da bodo onkraj meje čimprej uhitili sovistični glasovi, ki v trenutni zanesenosti in meje se že pripoznavajo in ki jim uhačajo pogledi celo daleč čezno.

Novo mesto praznuje 29. oktobra drugič svoj občinski praznik

Občinski praznik imajo pravzaprav dvojni pomen in namen — prvi in glavni je spomin na dogodek iz narodnoosvobodilne borbe, ki je povezan z občino; drugi, s prvim najtesneje združen, pa je kolektivni praznik občanov, slovesen dan, v katerem se še posebno izrazi kolektivno sožitje prebivalcev občine in v katerem slavijo tudi svoje uspehe na gospodarskem in kulturnem področju, kajti vsi taki uspehi, večji ali manjši, so vendar sad večje ali manjše volje in prizadevnosti vseh občanov. Čim več so občani storili za razvoj in napredek svoje občine, toliko bolj s ponosom in radostjo praznujejo tudi svoj občinski praznik, toliko bolj je to zanje res praznični dan.

Datum, ki si ga je Novo mesto izbralo za svoj občinski praznik, je izredno pomemben za razvoj narodnoosvobodilne borbe na Dolenjskem. 29. oktobra 1941. leta, torej že v prvem razdobju našega oboježenega upora, so se partizani iz Novega mesta in nekaterih drugih krajev Dolenjske na Brezovi rebrbi združili v novomeško partizansko četo. Četa je takoj odšla v bojni pohod proti Bučki, na ozemlje, zasedeno od Nemcev, in tam napadla sovražnika. Zato je ljudski odbor mestne občine Novo mesto izbral 29. oktober za občinski praznik Novega mesta.

Lani je Novo mesto svoj občinski praznik praznovalo prvič. Spominu naše zmagovite revolucije je posvetilo velik spomenik »Pesem svobode« na Kidričevem trgu, heroje in padle borce NOB, talce in druge žrtve fašističnega krvoločstva pa je počastilo s spominskimi ploščami in pietetno in umetniško urejeni stebriščni lopi na Vrtih, kjer stojita tudi doprsna kipa Borisa Kidriča in Staneta Rozmana, s plošč pa se nam blesti v spomin 7 herojev in 243 padlih borcev in žrtve — 250 dragocenih imen ljudi, ki so za svobodo človeka in domovine preliči kri. Življenja, ki jih je partizansko Novo mesto darovalo za svobodo.

Trinajst let je minilo, kar se je na Brezovi rebrbi izoblikovala novomeška partizanska četa. Kako malo let po številu, in vendar kako velikansko razdobje po poti, ki jo je v tem času prešel naš narod, in Novo mesto tudi. Leta borbe, osvoboditve, graditve porušene domovine, izgradnje socializma, izoblikovanje novega človeka. Novo mesto v podrtinah, Novo mesto v obnovi, Novo mesto z novim vnanjim licem in z novim notranjim likom, z novo strukturo življenja, ki nosi le še rahlo patino minulih dob, s čedalje izrazitejšim pečatom sodobnega, vsestranske naprednega časa. Osvobodilni boj, v katerega se je Novo mesto častno vključilo, in z njim združena osvoboditev in svoboda sta to staro, svojevrstno mesto uravnala na novo pot, v njegovo novo zgodovinsko razdobje. Vloga Novega mesta, kot političnega, gospodarskega in kulturnega središča Dolenjske, je čedalje izrazitejša in uspešnejša, po zaslugi ljudske oblasti, občinskega odbora in vseh občanov, ki se vneto trudijo za razcvit in napredek svojega mesta. Naj vsi občani novomeške občine ob praznovanju svojega drugega občinskega praznika s ponosom pretehtajo storjeno delo in si ob njem nabere nove vneze za čim lepšo in naprednejšo vnanjo podobo in za čim globlji, naprednejši in svetlejši lik Novega mesta. Hkrati pa naj s toplim spominom počastijo vse tiste junake svojega mesta, ki so se za svobodo borili in preliči kri. Rubini te prelihtne krvi žarijo tudi na čelu novega Novega mesta!

„IZ KRVI KVEČE JE ZRASLA ROŽA SVOBODE...“

Spominski steber na Glavnem trgu v Novem mestu

Bodoči učitelji za borbo proti alkoholizmu

V Tednu otroka smo imeli na učiteljski v Novem mestu občni zbor Pomladka Rdečega križa. Če je ta organizacija povsod potrebna, je toliko bolj na učiteljski. Zato smo tudi vsi člani RK, Glavni temi razpravljanja na občnem zboru sta bili: »Rdeči križ in vloga učitelja na vase« ter »Alkoholizem in zdravje«. O prvi temi je govorila Ana Mihelčič, ki je obiskala seminar podmladkarjev RKJ v Boki Katorski. Povedala je, kako naj se izboljša higiena na vase, uredi gnojnične jame, stranišča, vodnjaki itd. Vemo, da so naše vase glede na higieno na zelo nizki stopnji. Učitelj pa mora paziti tudi na osebno higieno šolskih otrok.

O alkoholizmu in zdravju je obširno govoril Alojz Stih. Problem alkoholizma je pri nas zelo pereč, zlasti še v vi-

norodnih krajih. Tu se otroci zgodaj navadijo na uživanje alkohola in to nedvomno zelo škoduje njihovem organizmu. Poleg tega je alkohol vzrok še mnogim drugim nesrečam: prometnim, razdorom v zakonskem življenju, spolnim zablodam itd. Kako izpodrinuti ali pa vsaj omiliti uživanje alkohola, je ena izmed važnih nalog učitelja. Dober učitelj bo vedno našel priliko, da bo to razlagal učencem na konkretnih primerih, kaj vse lahko povzroči popivanje. Mladina mora spoznati vso zahrbtnost in škodljivost alkohola.

Soglasno smo sklenili, da alkohola ne bomo uživali, s tem bomo dali naši mladini naj-ljepsi vzgled. Olga

Nevaren požar

V ponedeljek ob pol šestih zjutraj je nenadoma zatulila sirena na mestnem stolpcu v Novem mestu, dobrih 5 minut za tem pa so že zdrveli gasilci s svojimi avtomobili v Dobravic pri Sentjerneju, kjer je izbruhnil zelo nevaren požar.

Gorelo je pri dveh posestnikih in sicer pri Hadoklinu Janezu, kjer je pogorel kozolec-dvojnik na 4 okna, hlev, pod in listnica, obenem pa je zgorel tudi pod in listnjak posestnika Gorenc Jožeta.

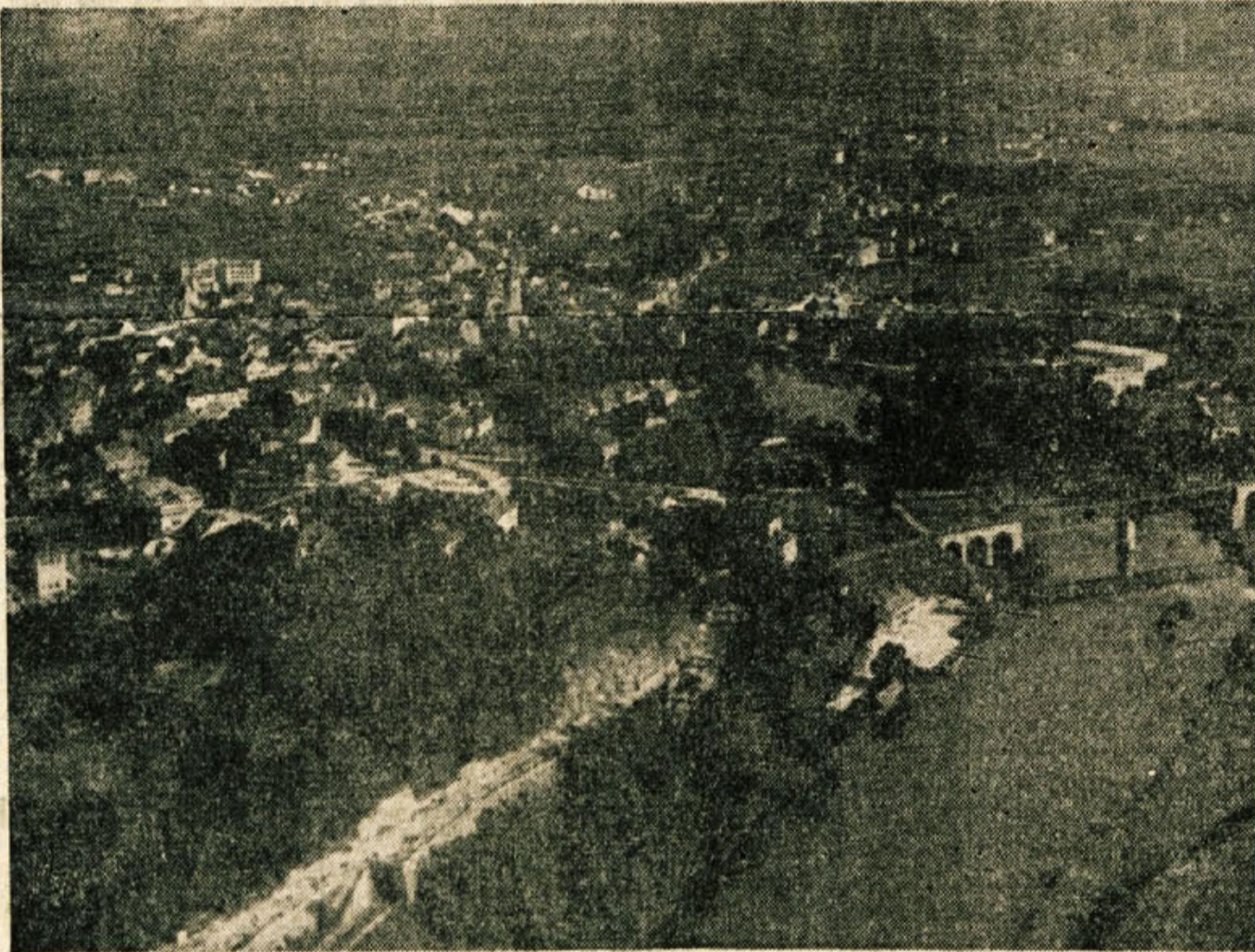
Ogenj je bil zaradi močnega vetra zelo nevaren za ostalo vas. Še huje pa je bilo, ker ni bilo na razpolago dovolj vode in so se morali gasilci omejiti delno na suho gaseenje. Pogorelo je veliko poljskih pridevkov in sena, saj je v glavnem že vse pod streho. Skode je do dva in pol milijona, krita je pa le v malenkostno zavarovalnico. Vzrok požara je neznan.

POTOVALNI KMETJSKO-GOSPODINJSKI TEČAJ V AMBRUSU

Ta mesec se je pričel v Ambrusu v Suhi krajini potovalni gospodinjski tečaj. Ostal bo v kraju 5 mesece, da bi nudil čim več praktičnega in teoretičnega znanja kmetjski mladini. Tečaj je v proračunu Tajništva za prosveto pri OLO, občinski odbori in ostale organizacije pa tehnično pomagajo tečaju. Sedaj predava strokovna učiteljica, kmetijska in ostala predavateljica pa bodo oskrbeli predavatelj iz Novega mesta. Začetek tečaja je namenjen Suhi krajini, ki je najbolj oddaljena.

Vreme

za čas od 30. X. do 7. XI. Koncem prihodnjega tedna padavine, prve dni novembra izboljšanje vremena. Od prihodnje srede dalje nestalno s pogostimi padavinami in ohlaiditvijo.

Novo mesto postaja v socialistični domovini čedalje izraziteše politično, gospodarsko in kulturno središče Dolenjske (Posnetek iz letala)

Začelo se je zimsko izobraževanje

Komisija za izvenšolsko izobraževanje v novomeškem okraju je pripravila načrt dela že v avgustu. Izkušnje v zadnjih letih so pokazale, da je bilo preveč teoretičnega in premalo praktičnega pouka. Na temelju teoretičnega pouka je potrebno delati tečajniki praktično in to dno prenesti tudi na polnetne mesece. Dober način izobraževanja so tudi poučne ekskurzije. Vse te izkušnje bodo leto predavateljski aktivni in odbrali za izvenšolsko izobraževanje upoštevali.

Člani komisij za izvenšolsko izobraževanje so na sedanjih občini prišli sestanke z zastopniki ljudskih organizacij, prosvete, idruge in občine ter na njih sestavljali načrte izobraževalnega dela. V 25 večjih vaseh so že ustanovljeni odbori a pošol. izobraževanje. V njih so predstavniki prej imenovanih organizacij in ustanov. Glavno nalogo imajo prirediti delavci, ki skupno s predstavniki organizacij obiskujejo vase in tolmačijo potrebo po tečajih. Na ta način in je uspelo, da je dosedaj objavljeno že 19

kmetijsko-gospodinjstvo-gospodarskih tečajev, 2 kmetijski šoli in 11 tečajev za žensko mladino, v 16 krajih pa bo organizirala predavanja ljudska univerza. V Sentrupertu in pol pismeno mladino. Dobro so izvedli priprave na Čatežu, kjer se je dosedaj prijavilo že 30 tečajnikov. Na Dolžu imajo dosedaj 18 prijavi, v Gabru 28, v Lazah devet, v Smarjeških Toplicah 14 itd. V Sentjerneju bodo nadaljevali s kmetijsko-gospodarsko šolo prav tako tudi v Trebnjem.

Ljudska univerza se s svojimi dobro pripravljenimi predavanji vedno bolj uveljavlja tudi na podeželju. Pri okrajnem odboru ljudske prosvete se je pred kratkim osnoval odbor ljudske univerze ki ima v svojem krogu širši predavateljski arhiv katerega sestavljajo strokovnjaki iz zdravstva, kmetijstva, prava, gospodarsko-finančne in prosvetne stroke. Za uspešnejši način pouka bi potrebovali razne tehnične pripomočke kot mikroskopske, aparate z dia-positivi, poučne filme in dru-

go, kar bo skušal odbor LP tudi nabaviti.

Na podeželju je tudi veliko zanimanja za kino predstave, ki jih predvaja ljudska tehnika. Iz več krajev so že tudi pisali, da želijo imeti potovalni gospodinjski tečaj, ki je sedaj v Ambrusu. Ta bo v bodoče obiskoval po vrsti vse kraje, posebno najbolj oddaljene. Z dobro pripravljenimi in izvednim zimskim izobraževalnim delom na podeželju, bomo pomagali odstraniti zaostalost in neznanje ter širiti obzorje našemu delovnemu človeku.

Črpanje kreditov za kmetijstvo v novomeškem okraju

Vseh kreditov za potrebe kmetijstva v novomeškem okraju je bilo letos na razpolago 72.548.000 din. Ti krediti so bili namenjeni za dograditev nekaterih zadružnih domov, za gradnjo silosov na državnih in zadružnih posevkih za gradnjo hlevov, za nakup plemenske živine ter druge investicije.

Do 1. oktobra je bilo porabljenih 52.150.000 din, kar pomeni, da bodo dodeljeni krediti izčrpani do konca leta, čeprav vsi kmetjaki ne bodo porabili dodeljenega kredita

Za jesensko setev 55.000 ton uvoženih umetnih gnojil

Za letošnje jesensko setev smo uvozili skupno 55.100 ton umetnih gnojil iz Avstrije, Italije, Belgije, Zahodne in Vzhodne Nemčije. Od tega je 24.500 ton dušikovih gnojil, 17 tisoč 600 ton kalijevih in 13 tisoč ton Thomasove žindre. Te uvožene količine umetnih gnojil predstavljajo 60% pogojenih količin.

Razen uvoženega umetnega gnojila bomo letoš porabili za setev tudi 76.000 ton umetnih gnojil domače proizvodnje, tako, da bo skupna poraba letošnje jeseni okoli 170.000 ton, kar je približno za 38.000 ton več ko lani.

NOVOMEŠČANI!

Obiščite RAZSTAVO NAPREDNEGA TISKA
Razstava je v Domu JLA (pritličje).

Novoteksu se letos še niso ustavili stroji

NOVOTEKS - novomeška tekstilna tovarna, je eden največjih industrijskih obratov na Dolenjskem. Tovarna je zrasla po vojni in daje zaslužek blizu 400 delavcem in uslužbenecem, od katerih je okoli 73 odstotkov žensk. Družbi pa daje iz leta v leto več sredstev. Res so v takem podjetju, ki ima po večini stalno delovno silo, boljši pogoji za uveljavljanje delavskega samoupravljanja, vendar lahko trdimo, da je vloga delavskega samoupravljanja pri njih še pravo posebno izrazilo. Delavski svet in upravni odbor budno spremljata razvoj in upravljanje podjetja, ter sprodi odpravljata napake. Delovna disciplina se je že močno utrdila, borba za kva-

Navzlic težavam znatno večja proizvodnja — S kvaliteto in izbiro so osvojili trg — Presežek planiranega dobička je posledica večje in boljše proizvodnje — Še letos prično graditi stanovanjske hišice — Gospodarski račun narekuje gradnjo prednice

prodajati svoje izdelke že tudi v inozemstvo. Glede kvalitete, pa tudi velike izbire, nimajo konkurence v državi. Z izvoženimi količinami izdelkov si ustvarjajo devize za nakup surovin in inozemstvu. Predvidevajo, da bodo prihodnje leto že približno eno tretjino proizvodnje prodali na tujih trgih.

Med podjetji, ki so bila v zadnjem času bolj ali manj na javni tapeti zaradi presežka planiranega dobička, je bil tudi Novoteks. V resnici bodo letos

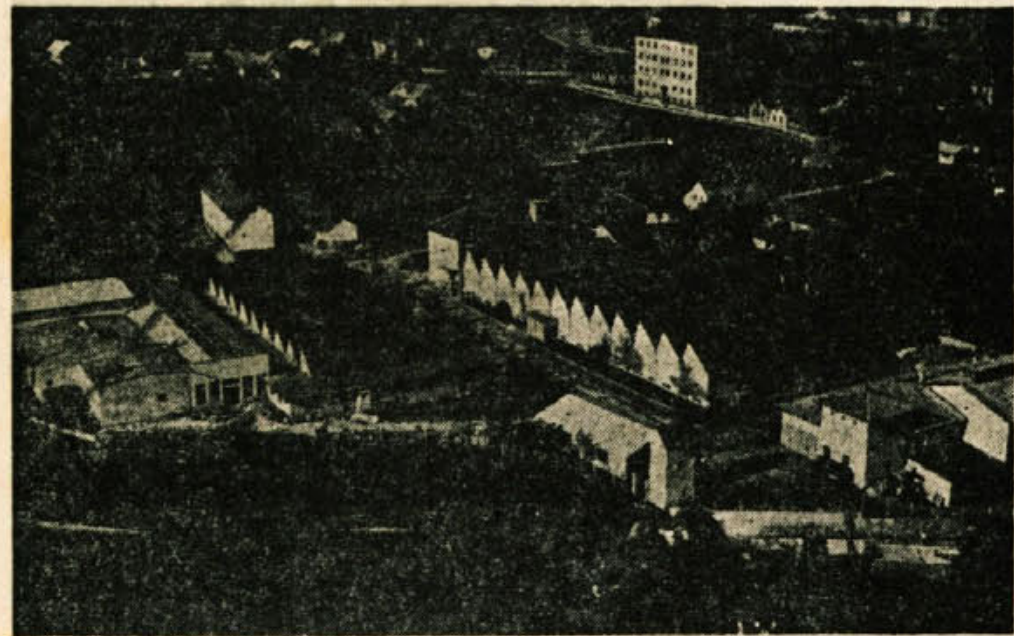
ji zimsko blago, da so lahko pravočasno izpolnili naročila. Tudi spomlad jih ne bo presečenilo, pač pa bodo oni, tako zahtevajo, presenetili trg z novimi vzorci in veliko izbiro. Njihovi odlični kamgarni bodo tudi prihodnje leto glavni izdelek, s katerim bodo založili trg.

Pa še besedo dve o njihovih gradbenih načrtih. Te dni je stekel velik stroj za pranje volne. »Samo« 16 metrov je dolg ta stroj, ki je ves izdelan doma. Izdelalo ga je ljubljansko podjetje

dobro prestal in sedaj bo pral volno, katero so doslej morali dati v pranje drugam. To bo pocenilo proizvodnjo in ne bodo več odvisni od drugih podjetij.

Pohvale vredno je, da se je podjetje začelo resno pripravljati na gradnjo družinskih stanovanj za delavce in uslužbence in to v lastni rešitvi. Odločili so se za enodružinske, takomenovane vrstne hišice. Z gradnjo bodo pričeli te dni in računajo, da bo vsaj 6 hišic že letos pod streho. Pričeli bi še prej, pa niso dobili odobrenega stavbenega načrta, oziroma stavbenega prostora. Posredi je seveda tudi nesrečni novomeški urbanistični načrt. Stavbe bodo gradili na pobočju Marofa nad cesto proti Briljini. Gradnja stanovanj je več kot nujna in tekstilni tovarni bodo morala slediti vsa podjetja. Kolektiv tovarne je odločil, da gre ves fond podjetja za prosto razpolaganje v te gradnje, pa še delu dobička, ki bi ga dobili ob zaključku leta, so se odrekli v ta namen.

Pa še en zelo obsežen, toda dobro utemeljen načrt imajo v Novoteksu. Tovarno bi radi povečali za približno 100 odstotkov. Prednico za česano volno bi potrebovali. V državi dosedaj take še nimamo. Tak obrat, kot ga imajo v načrtu, bi imel približno prav toliko zazidane površine, kakor jo imajo vsi sedanji obrati, zaposloval pa bi okoli 200 ljudi. V celoti bi veljal z vsemi stroji, ki jih je potrebno uvoziti, precej milijonov, toda enoletna proizvodnja v obratu bi bila vredna še enkrat toliko, kolikor bi stala gradnja. Visoka rentabilnost takega obrata je torej več kot jasna, skupno s tako prednico, pa bi bila novomeška tekstilna tovarna zakročena celota.

Pogled na Tekstilno tovarno in del Brilina, industrijskega središča občine Novo mesto

liteto izdelkov pa se je zaostrila do najvišje mere.

Seveda, brez težav pa tudi Novoteksu ne gre. Največje težave imajo z nakupom surovin. 80 odstotkov jih morajo dobiti iz inozemstva, 20 odstotkov jih kupijo na domačem trgu. Predelujejo izključno samo volno. Iz državnega uvoza dobijo del surovin, za ostale pa morajo sami poskrbeti. Ker je potrebno najprej kupiti devize na prostem obračunskem mestu, je z nakupom surovin nad zajamčene količine dokaj truda in potrebna so tudi znatna denarna sredstva. Ker letos redno presegajo mesečne proizvodne obveze do 30 odstotkov in se je tudi cena surovin dvignila, dokazuje, da so vložili precej naporov in sred-

planirani dobiček znatno preseglji, toda presežek ne bo ustvarjen s kakim neupravičenim dviganjem cen izdelkom, pač pa z večjo proizvodnjo in boljšo kvaliteto, oziroma spremembo strukture izdelkov. Ob sprejemanju letnega načrta so predvideli, da bodo vse leto izdelali 15 odstotkov težkih kvaliteten izdelkov in 85 odstotkov lažjih. Toda trg je zahteval drugače. Vedno večje je povpraševanje po prvovrstnih izdelkih, to je težkem volnenem blagu. Zlasti so po vsej državi znani kamgarni novomeški tekstilne tovarne. Tako je trg sam zahteval spremembo strukture izdelkov in namesto 15 odstotkov, proizvajajo najmanj 40 odstotkov težkega blaga. Ker imajo boljši izdelki večjo prodajno ceno in ker poleg tega presegajo mesečne zadolžitve za 30 odstotkov in tudi surovina plačujejo dražje kot so predvideli v letnem načrtu, je jasno, da se vse to odraža v finančnem planu podjetja.

Prisluhnuti in ugoditi zahtevam trga, to je prav tako posebnost novomeških tekstilcev. Letos so že v avgustu tkali stro-

SKIP. To je prvi tak stroj domačega izdelka. Preiskunjo je

Izpod GORJANCEV

Na Dolžu in na Vrheh je z vodo slabo. Imajo sicer studence, ki pa niso urejeni in zato ne nudijo toliko vode, kot bi bilo treba. Že večkrat so vaščani razpravljali, kako bi prišli do stalne in dobre vode. Odločili so se za zajetje studenca. Po pomoči so se obrnili na občinski ljudski odbor, ki jim je dodelil 50.000 din podpore in RK, ki jim bo preskrbel cement. Ko so videli, da prošnje niso bile zastopni, so se takoj lotili dela. S prostovoljnimi delom so že precej izkopal, vse je pripravljeno za zajetje vode, ki bo nemara končano že letos.

V Velikem Orešku so za silo popravili studenec, vendar bi bil potreben tudi rezervoar. O tem je že govoril občinski LO na svoji seji. Odborniki, ki poznajo razmere, menijo, da bi bilo treba graditi rezervoar z zmogljivostjo 200 kubnih metrov vode. Če bi se to izvedlo, bi bil spot dober del Podgorcev preskrbljen z vodo, toda ni mogo-

na kupila pri Gozdni upravi, tako da bodo tudi na Dolžu lahko kurili. Zmrzovat letos res ne bo treba po šolah v gotenski občini.

VELIKI CERVOVE

Pri nas gradimo veliko vaško napajališče. Občinski LO nam je pomagal z 150.000 din, ostalo pa bomo prispevali sami. Tudi delamo sami, ker drugače z denarjem ne bi šli. Tako pa upamo, da bomo napajališče lahko dogradili. Vsi ga težko pričakujejo. Naj bo sedaj tudi v suši dovolj vode za živino. Do sedaj nam je primanjkovalo in smo porabili veliko časa, da smo oskrbeli živino z vodo.

D. Z.

TEHTNI SKLEPI SZDL V DOL. TOPLICAH

V nedeljo 24. oktobra so se v Dol Toplicah zbrali aktivisti SZDL iz vse občine na delovni posvet. Prišli so na vabilo občinskega odbora SZDL v prav lepem številu. Sestanek je začel Lojze Murn. Delo SZDL in ostalih organizacij je analiziral sekretar Roman Šušteršič. Njegov referat je bil dober, saj je poleg analize dosežanj dela nakazal tudi:

»NOVOTEKS« 100% VOLNENI KAMGARNI

probleme, ki naj jih SZDL rešuje v bodoče. O gospodarskem razvoju kraja in občine je govoril predsednik občinskega OL Franc Markovič. Navzoči so z zanimanjem sledili referatom, po katerih so živahno razpravljali. Lahko rečemo, da je bil sestanek v resnici delovni posvet, saj so ob zaključku sprejeli dobre in tehtne sklepe, in sicer sledeče:

SZDL naj bo politična sila, ki bo pravilno usmerjala gospodarsko, kulturno in politično življenje na vas. Pomaga naj vsem političnim in družinskim organizacijam ter koordinira njihovo delo.

SZDL mora posvetiti več skrbi in pozornosti socialno ogroženim. Skupno s občinskimi svetom za socialno skrbstvo, odborom RK, Društvom prijateljev mladine naj rešuje pereče probleme socialne politike v naši občini.

Pomagati je treba DPM, vzgajati mladi rod in starše v socialistično misleče in čuteče ljudi.

Budno naj spremlja življenje in vzgojo šolske in predšolske mladine. Množične organizacije v toplički občini naj podpre razvoj Dilaškega doma in organizacijo šolske kuhinje. Se več skrbi mladino posvetiti dorasčajoči mladini ko zapusti šole. Za njen razvoj moramo nuditi več moralne in materialne podpore.

Po vseh organizirajmo raz-

»NOVOTEKS« VOLNENE ODEJE

dvigniti politično samozavest. Vaški odbori najbolj redno pošiljajo članstvo.

Vsa društva in organizacije na vas izvedejo aktivizacijo za volitve v odbore SZDL in razširijo vrste članstva.

C-P

»NOVOTEKS« VOLNENE ODEJE

Pod kolej dvanaestih vlakov i ostal živ

Lahko si mislimo, koliko strahu je prejel Georg Lesly v Angliji, ko je nad njim v eni sami noči prevlekel kar 12 vlakov. Lesly je padel z drvečega vlaka in pri tem si je eno nogo zlomil, drugo pa hudo poškodoval. Če se ni mogel premakniti, je pri polni zavesti obelžal kd tračnicami. Skušal je, ko priklicati na pomoč, pa ni do daleč našel nikogar. Kulu je zagledal vlak, ki je veliko hitrostjo vozil pri njemu. Ker se ni mogel gneti, se je stisnil k zemlji in izrota poslušal, kako drveč komotiva in vagoni nad njim se mu je v isti noči ponovilo še 11 krat.

„Pojmo bratje pesem o svobodi“

Spomenik »Pesem svobode« na Kidričevem trgu

Prebivalcem
Novoga mesta
čestitajo
za občinski praznik

LJUDSKI ODBOR MESTNE
OBČINE
MESTNI KOMITE ZKS
MESTNI ODBOR SZDL
MESTNI ODBOR ZB
MESTNI KOMITE LMS
NOVO MESTO

Telefonski promet na DOLENJSKEM

Kaj predvideva desetletni perspektivni načrt

Podjetje za PTT promet v Ljubljani je sestavilo desetletni perspektivni načrt za razvoj PTT mreže v LR Sloveniji. Tu gre predvsem za modernizacijo telefonskih in telegrafskih zvez, za montažo novih telefonskih in telegrafskih central, za gradnjo novih linij itd. Stroški za te investicije v prihodnjih desetih letih bodo znašali okoli 15 milijard dinarjev, od tega samo v letu 1955 preko 2,18 milijard. V tem znesku so obsežene samo najnujnejše investicije. Razvoj PTT zvez še zaostaja za razvojem ostalih gospodarskih dejavnosti. Odveč bi bilo dokazovati, da je od dobrih PTT zvez v marsičem odvisen razvoj in uspeh gospodarskih organizacij in funkcioniranje državne uprave, vlad česar je nujno, da se najdejo sredstva za gradnjo takih zvez, ki bodo zadovoljile koristnike PTT uslug.

Podjetje za PTT promet v Ljubljani samo ne bo moglo zbrati potrebnih investicijskih sredstev. PTT tarifa, od katere so odvisni dohodki podjetja, se že od leta 1951 ni spremenila, dočim naraščajo izdatki iz leta v leto. Dobiček, iz katerega bi podjetje moglo gradnje investirati, bo v letu 1954 minimalen, prihodnje leto pa bodo izdatki še dosegli višino dohodkov in bodo kakršne koli investicije izključene. Podjetje si ne sme pomagati niti s posojili, ker ne bo moglo odplačevati anuitet. Zato je pristojno, da se obrne na razne organe oblasti in podjetja, ker jim daje Uredba o organizaciji, poslovanju in vodstvu jugoslovenskih PTT možnost, da zahtevajo ali pomagajo graditi razne PTT objekte. Okraj Ljubljana-okolica je še letos prispeval za avtomatizacijo kamniško-zasavskega bazena okrog 50 milijonov dinarjev. Pričakovati je, da bodo okraj za leto 1955 vnesli v svoje druž-

bene plane tudi gotove zneske za gradnjo in nabavo raznih PTT objektov.

O nerazvitosti telefonskega omrežja nam priča tudi število telefonskih naročnikov v okraju. V FLRJ pride na 100 prebivalcev povprečno 0,5 naročnikov, v LR Sloveniji 0,7, v novomeškem okraju 0,034, na območju LOMO Novo mesto pa 0,21. Za primerjavo navajamo sledeče podatke: Po stanju leta 1952-53 je bilo na sto prebivalcev v Italiji 2,2, v Nemčiji 5,6, v Avstriji 3,8, v Švici 13, na Švedskem 25,2, v ZDA 29, v Ljubljani 2,9, v Mariboru 1,5, v Beogradu 4, v Zagrebu 3,3, na Dunaju 14, v Parizu 23, v Bernu 45 in v Washingtonu 63,9 telefonskih naročnikov.

Z izvedbo programa avtomatizacije telefonskega prometa v Sloveniji bi leta 1964 dosegli približno 3 priključke na 100 prebivalcev.

grupo Novo mesto, ki bi bila priključena na ATC Ljubljana. Ta mrežna grupa bi bila povezana s prečnimi zvezami z ATC Kočevje in ATC Krško. Na ta način bi mogli vsak naročnik iz Novoga mesta klicati brez posredovanja telefonske družbe naročnika od Metlike do Ljubljane, od Krškega do Kočevja, ko pa bodo v ATC Ljubljana vključene še mrežne grupe Kranj, Celje, Maribor itd. pa katerega koli naročnika v Sloveniji. Število zvez med Ljubljano in Novim mestom se bo povečalo na 8 z montažo novih visokofrekvenčnih naprav ali z uvedbo ultrafrikvobne (UKV) telefonije. Tak UKV sistem je že v gradnji med Ljubljano, Zagrebom in Beogradom, karneje pa se bo razširil še na druge relacije. S tem bo odpadlo neprijetno čakanje na zvezo, UKV sistem pa je poleg tega še neobčutljiv za vremenske neprijetnosti, ker ne potrebuje ne drog, ne telefonskih žic.

Tudi laiku je jasno, da v sedanje prostore pošte Novo mesto ni mogoče montirati nove avtomatske centrale. Zato je treba najprej rešiti vprašanje novega poštnega postlopa. O tem že dolgo teko razgovori med LOMO Novo mesto in podjetjem za PTT promet, ki pa so bili zaradi pomanjkanja sredstev že večkrat prekinjeni.

V gradnjo novega poštnega postlopa v Novem mestu bi bilo treba investirati 50,5 milijona dinarjev, dočim bi nova avtomatska telefonska centrala s pripadajočim mestnim omrežjem veljala 152 milijonov, v Crmočlju za 200 in v Metliki za 40. Vse te centrale bi bile povezane v avtomatsko mrežno

Enega glavnih telekomunikacijskih problemov v novomeškem okraju predstavlja novomeška telefonska centrala in njeno mestno omrežje. Montirana je bila leta 1951. Zgrajena je bila večinoma iz starega, že dolgo rabljenega materiala in le naporom tehnične službe se imamo zahvaliti, da še deluje. O nevarnostih z njo bi največ vedeli povedati telefonski naročniki sami. Centrala po tehničnih predpisih ni več uporabna, njeno vzdrževanje je nerentabilno. Mestno telefonsko omrežje je nezadostno, vsled česar novim telefonskim naročnikom skoraj ni mogoče več ugoditi.

Načrt predvideva vključitev vse Dolenjske v avtomatsko telefonsko omrežje Slovenije. V ta namen bi bilo treba v Novem mestu montirati avtomatsko telefonsko centralo (ATC) za 500 priključkov, v Trebnjem za 40, v Crmočlju za 200 in v Metliki za 40. Vse te centrale bi bile povezane v avtomatsko mrežno

življenjska doba našim aparaturnam je že potekla, zato je treba nujno misliti na nabavo novih, ker sicer preti nevarnost, da bodo s trudom vzdrževane naprave v doglednem času odpovedale.

-ar-

Za gospodnje Ribe - zdrava in cenena hrana

Sedaj, ko je cena mesu precej visoka, bo premišljena gospodinja jemala za mesni obrok ribe, saj so skoraj trikrat cenejše kot drugo meso, vsebujejo pa tudi več beljakovin, ki so človeškemu telesu nujno potrebne za obnavljanje stalno propadajočih celic v telesu. Poleg beljakovin vsebuje ribje meso še A, D in B vitamin ter rudianske snovi: kalcij, železo, fosfor in jod. Ribe so tudi lažje prebavljive kot meso, zato so še posebno priporočljive za otroke, bolnike in stare ljudi.

Ko kupujemo ribe, moramo paziti na sledeče: sladkovodne ribe kupujemo žive, morske pa zmrznjene v svežem stanju. Imeti morajo bistre oči, rdeče skрге in zaprt zadnjik. Ne sme-

lahko pa jo tudi polijemo z majonezo.

2. Pečene ribe: očiščene ribe operemo, povaljamo v moki in jih opečemo na olju. Osolimo šele pripravljene.

3. Faširani zrezki: ribo skuhamo, odstranimo kosti in meso sesekljamo, pridenemo jajce, česen in peteršilj, zrezke povaljamo v moki (lahko tudi v jajcu in drobtinah) in spečemo na olju.

4. Ribji zrezki na pariški način: sardelo očistimo na trebušni strani, odstranimo drobovje, odrezemo glavo, previdno odstranimo hrbtnico tako, da dobimo obliko zrezka. Posolimo in povaljamo ga v moki, nato pa še v razpetem jajcu in ga ocvremo na olju.

5. Ribja juha (brodet): pol kilograma rib, 8 dkg olja, dve čebuli, eno žlico paradiznikove meze, česen, peteršilj, lovorov list, poper, rožmarin, 3-4 žlice kisle smetane, eno zrno pimentne.

Ribe očistimo in operemo Na

»NOVOTEKS« VOLNENO BLAGO ZA ŽENSKE PLaSČE

stev za to, da so se oskrbeli z zadostnimi količinami surovin. Uspelo jim je, da se stroji letos še niso ustavili in teko v treh izmenah noč in dan. Zraven tega so letos na novo zapolnili še 60 delavcev in delavk.

Posebnost izdelkov novomeške tekstilne tovarne je odlična kvaliteta. Z njo so osvojili trg v vsej državi in zato nimajo težav s prodajo, pričeli pa so

»NOVOTEKS« VOLNENO BLAGO ZA ŽENSKE OBLEKE

vam trga, to je prav tako posebnost novomeških tekstilcev. Letos so že v avgustu tkali stro-

All povzročitelji izgube v KZ Šmarjeta, Zagradec in Vinice ne bodo kaznovani?

To vprašanje se vedno bolj pogosto pojavlja med zadržniki in ostalimi prebivalci v navedenih pa tudi drugih krajih. Ljudje vedo, da so posamezniki uslužbenec v teh zadrugah s svojim malomarnim poslovanjem in tudi nepoštenostjo povzročili veliko škodo pa do dobrih protij njim še ni bilo kazenske razprave. Nasprotno pa so mnogi in odgovornih mestih in z dobrimi primerki. To vzbuja pri ljudeh negotovost in najdejo se tudi taki, ki pravijo češ saj se jim ne bo nič zgodilo ali pa bo kazni, ko bo vse že bolj pozabljeno same simbolizirala.

V tej zadevi smo se obrnili usmenoma na okrožnega Javnega tožila v Novem mestu, ki nam je to stvar pojasnil.

V navedenih zadrugah in nekaterih drugih je revizija odkrila znatne primanjkljate. Na podlagi teh ugotovitev je potrebno potem še raziskati v koliko gre za malomarno poslovanje, koliko pa za prilaščanje ali drugačne nepoštenne manipulacije posameznih uslužbencev ter tudi, koliko je kateri pri tem udeležen. Ker je v večini primerov pri ta-

kih zadrugah slabo knjigovodstvo in so se tudi uslužbenec menjavali, je preiskava v takem primeru še posebno otežena in zahteva mnogo napore in časa. Šele na podlagi točnih ugotovitev je potem možno sestaviti obtožnico proti posameznim krivcem. Sicer pa je preiskava v zadevi primanjkljate proti krivcem v večini zgoraj navedenih primerih že končana in bodo v kratkem razpisane razprave proti njim, le viniška zadeva še ni predložena okrožnemu Javnemu tožilstvu. To zadevo ima v rokah okrajno sodišče v Metliki.

Tako je pojasnil Javni tožilec. Prav je, da se javnost zanima za potek preiskave in zahteva strogo obsodbo vseh, ki so namerno povzročili škodo skupnosti. Borba proti gospodarskemu kriminalu ni stvar samo preiskovalcev, javnega tožilstva in sodišča, to je stvar celotne družbe. Le s skupnimi napori in v ponavljajočih primerih tudi s strognimi kaznimi bomo zatrli ta škodljiv pojav, ki se je zlasti razboholil v nekaterih kmetijskih zadrugah.

»NOVOTEKS« VOLNENO BLAGO ZA MOŠKE PLaSČE

še takoj začeti, ker bi bile za to leto potrebne večje investicije, ki pa jih ni.

V Trušici imajo kar tri izvire, ki bodo kmalu zajeti. Občina jim je pomagala kar s 40 vrečami cementa sicer pa se ljudje zelo prizadevajo, da bi imeli dovolj vode.

Čudno se sliši, da tudi v Stopičah ni vode. Od tu do vendar »razvažajo po svetlu, bi kdo dejal, kako to, da je doma ni. Naj bo že kakor koli, šola v Stopičah potrebuje vodovod vas pa vsaj eno vaško pipo, ki bi za silo rešila problem vode. V prihodnjem letu bo oboje uresničeno.

OTROCI NE BODO ZMRZOVALI

Mrzli dnevi, ko se bomo za takali v hiše in iskali topliga kotička, se naglo bližajo. S kurjavo je težko. Drva so draga in marsikje so najtežji problem. Vsakdo si jih pripravi kolikor more, pa se se zgodi, da se zima zavleče in moramo proti koncu zmrzovati. Lanje bila taka tečna in dolga zima. Marsikje so zaprli šole, ker niso imeli s čim segreti učerince, ker je dolga zima požrla vso kurjavo.

Gotenska občina je sklenila, da pri njih kaj takega ne bo. Svoje šole, ki jih je sedem: šest osnovnih in nižja gimnazija v Stopičah, bo dobro preskrbljena z drvmi. Prav za prav jih je že samo Dolž je še brez njih, čeprav je tako blizu gozda, skoraj v Gorjančih. Težave so, ker ljudje ne morejo kar tako prodati lesa, gozdarji pa so preveč zaposleni. Vendar bodo kmalu pršli tudi tja in odkazali kmetom kaj naj sekajo, pa bodo v kolli drva. Nekaj suhih pa bo obči-

NOVEMU MESTU
čestita za občinski praznik z željo, da se čim bolj razvija in napreduje!

»Dolenjski list«
UREDNIŠTVO IN UPRAVA

BRATU IN VSEM, KI SO PADLI ZA SVOBODO

Tovariši, se še spominjate krvavih dni revolucije in upora, smrti, ubojev, pokoljev — krvi, ki je v potokih tekla za našo svobodo. Nešteto grobov borcev NOB in nešteto grobov žrtv fašističnega terorja je raztresenih po vsej slovenski zemlji, po poljih, v gozdovih, v skalovju. In mnogo je spomenikov po vsej svobodni domovini, spomenikov njim, ki so dali življenja, da mi, živi, uživamo svobodo.

Dan mrtvih je tisti turobni in hkrati slovesni dan, ko se naše misli še posebej mudijo pri naših dragih pokojnikih, ko

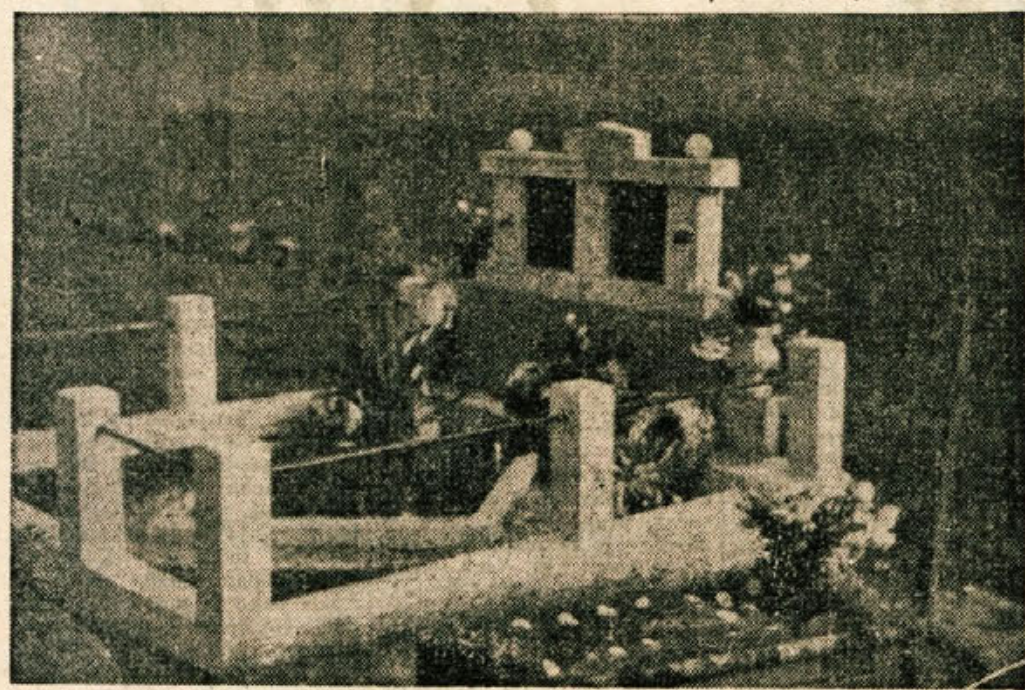
Italijani zaprli skupaj z bratom zaradi ilegalnega dela v osvobodilnem gibanju. V novomeških zaporih sta ostala leto dni. Pot ju je iz zaporov peljala v partizane, od tu pa po nekaj mesecih, zaradi domačih izdajcev, v internacijo. Ob polnoči italijanske vojske sta brata pobegnila iz taborišča, ki so že bila v nemških kleščah. Brat France je partizani na Dolenjskem in je bil komisar v Levstikovi brigadi. V drugi polovici oktobra 1943 so si nemške hordice utirale pot proti Dolenjski Brigadi, v kateri je bil moj brat France, se je umaknila v

glavno cesto so še nekako prebili, drugi, na kamenitem griču, pa je bil usoden za vse tri. Mlad partizan, sin neznanih staršev, je takoj padel, zadet v srce. Komisarja France je dobil sovražnik še živega; pobili so ga s puškinih kopitih in mu dali še milostni strel v glavo. Tretji, ki je po čudnem naključju ostal živ, je moral v taborišče smrti v Nemčiji.

Jutri Dneva mrtvih 1. novembra 1943 je razen drugih borcev in žrtve, ki so padli to noč na obronkih Travnne gore in drugod, koder je divjala sovražna ofenziva, obsijalo tudi dva mrtva

se smrti naših bratov in sestra, vseh, ki so za domovino in svobodo darovali svoja življenja, zaprli svoje oči, v katerih je že odsevala svobodna domovina. Na dan mrtvih se jih spominjamo s še prav posebno ljubeznijo in okrasimo njihove grobove. S svojo smrtjo so se vgradili v temelje, na katerih sedaj svobodni živimo mi.

Karel Oražem

Po vsej domovini so razsejani grobovi naših borcev, aktivistov NOB in žrtve tujih in domačih fašistov. Na Dan mrtvih jih bomo okrasili s spomini in cvetjem. (Na sliki grobnica ustrleženih aktivistov na pokopališču v Starem trgu.)

nekako posebno zaživljeno v naših srcih in spomini, in ko jim grobove in spomenike ozaljšamo z jesenskimi rožami. Zbiramo se ob grobovih mater, očetov, bratov, sestra, hčerk, sinov, prijateljev. Ta dan pozdravimo in počastimo svoje drage pokojnike. Se posebej pa počastimo grobove tistih, ki so dali svoja življenja za svobodo naše domovine...

Imel sem brata; pa ne samo imel, ljubil sem ga. Bil je visok, postaven fant s črnimi lasmi. V začetku okupacije 1941 so ga

varno zavetje Travnne gore. V noči Dneva mrtvih je šel komisar France z dvema tovarišema na dom svojih staršev v bližnji Loški potok. Takrat je bil prehod čez glavno cesto še prost. Dve uri je France s tovarišema ostal doma, potem pa se poslovil od očeta in matere in spet so vsi trije v varstvu teme odšli na zbirno mesto v Travnni gori. Toda medtem so bili Nemci s svojimi pomočniki belogardisti zaprli vse prehode k Travnni gori. Pot do brigade je bila odrezana. Prvi obroč čez

borca-partizana z razbitimi telesi. Ugasnilo je dvoje življenj, polnih sile, upov in vere v svobodo in zmagi. Brigada ju je zapisała k pogrešanju...

Da, tovariši! Spominjamo se tistih grozoviličastnih dni, dni nadčloveške borbe. Spominjamo

IZOBRAŽEVALNO DELO V BRUSNICAH

Marsikaj bi se dalo o tem povedati. Lansko zimo so bili precej delavni. Ljudje so se za predavanja in tečaje zelo zanimali. Tudi predavatelji so se kar radi prihajali v Brusnice. Velika ovira so bila prometna sredstva, zaradi katerih je odpadlo marsikatero predavanje. Brusnice so 10 km oddaljene od Novega mesta. Da bi predavatelji prihajali peš, je to le predolg pot, posebno se je zima, da je bilo predavanje napovedano, ljudje so prišli, predavatelj pa ni bilo. Drugič pa je prišel predavatelj, pa ljudi ni bilo, ker so mislili, da jih spet za nos vleče. Vendar predavatelj niso izostajali po svoji krivdi, saj si je težko predstavljati predavatelja, ki se je pripravil na predavanje in ga napovedal, potem pa bi ostal doma, ker se mu mogoče ne bi ljubilo na pot. Ovira je bila druga: v visokem snegu in mrazu je težko pešati tri ure in še več. Ne vemo, kako bo letos s prevozom, vendar kljub tem pripravljajo v Brusnicah načrt za zimsko izobraževalno delo.

Kako bo potekalo letošnje izobraževanje v Brusnicah? Pri izbiri programa se bodo ozirali predvsem na želje ljudi, v kolikor ne bodo prezahtevne. Težje se pravzaprav ni treba bati, ker so Brusničani skromni in razumejo, da ne gre z glavno skozil žid. Predvsem se zanimajo za gospodarska predavanja. Mladi gospodarji in fantje pa si žele sadjarskega tečaja, da bodo

Vprašanje šolanja otrok v Novem mestu

Solanje otrok je danes za prenekatero starše zelo velik problem, o katerem bi bilo nujno treba javno in več razpravljati. Prav zato sklicujejo šolska upraviteljstva roditeljske sestance z željo, da bi starši te sestance polnoštevilno obiskovali, se poučili o težavah šolanja in z upraviteljstvi vred poskušali v podrobnostih reševati vsa teška vprašanja šolanja in vzgoje otrok. Kljub temu pa roditeljski sestanki ne dajo željenega uspeha. Vzroki neuspehov so različni. Eden od mnogih je gotovo ta, da prav tisti starši, ki se jih stvar dejansko najbolj

zani, k tem sestankom sploh ne zahajajo ali pa zelo poredko, najraje pa potem, tako rekoč za hrbtom, udrihajo po šoli, po učiteljstvu in po vsem šolskem redu. Ostali starši pa, ki k sestankom zelo pridno prihajajo in z zanimanjem sledijo izvajanju učiteljev ali profesorjev, v razgovoru samo molče, namesto da bi s pametnimi predlogi in nasveti posegli v razgovor in s tem pomagali razrešiti marsikatero težko vprašanje. Zanimanje staršev za uspehe svojih otrok je sicer zelo hvalevredno, vendar ne zadostuje, saj je prav to vprašanje nujno vezano na nešteto drugih, iz katerih se lahko rodi slaba ali dobra ocena. Eden od mnogih problemov je gotovo nabava učnih knjig. Ze nekaj let sem moramo starši kupovati vsako leto in za vsak razred nove učne knjige. Starši ne moremo več uporabiti za mlajše otroke, ki gredo za najstarejšim v šolo. Ker so knjige prilično drage, pomeni to za starše, zlasti za tiste, ki imajo večjo družino, velik hkrati pa nepotreben izdatek. Ali bi toliko let po vojni ne bilo že mogoče izdelati oziroma določiti dokončno učno gradivo?

Med težke probleme šolanja spada prav gotovo tudi vprašanje šolskih prostorov. Ni namreč vseeno, v kakšnih prostorih se naši otroci uče, ko sede v šoli. Če nam je kaj za našo mladino, ki naj bo bodočnost našega naroda, če smo narod, ki se po svoji inteligenci lahko meri z marsikaterimi velikimi narodi, potem lahko upravičeno zahtevamo, da bomo imeli šolska poslopja tako urejena, da bodo otroci študirali res v dovolj velikih, svetlih in zračnih šolskih prostorih, ne pa da se tlačijo po sobah kot sardine v škatli. To velja v prvi vrsti za novomeško gimnazijo, kjer je naravnost obupno stanje. To stanje pa bi se moglo vsaj delno precej spremeniti, če bi gimnazija mogla zasedeti šolske bive meščanske šole v poslopju osnovne šole, ki ji z nekakšno pogodbo ali dogovorom pritičejo. Toda tudi v osnovni šoli vlada trenutno velika stiska.

Se eno zelo važno vprašanje

nastaja pri vsem tem. Novomeška gimnazija je letos sprejela ogromen dotok novih dijakov-prvošolcev. Ne le samo iz mesta, marveč iz vseh okoliških vasi so pritisnili otroci v gimnazijo, ki jih je morala sprejeti, ker ni nobene druge šolice, to je, ni nobene druge ustrezne šole, kamor bi se ti po 10 ali 11 let star otroci mogli zateči, da opravijo predpisano osemletno šolanje. Zaradi tako ogromnega dotoka otrok je moralo ravnateljstvo urediti kar 5 oddelkov prvega razreda Marsikatero prvošolček je le s težkim srcem prestopil gimnazijski prag, raje bi bil vstopil morda v peti razred osnovne šole. Pa je ni. Profesorji na gimnaziji so na roditeljskem sestanku povedali, da prenekateri otroci že sedaj, ko je minilo komaj dober mesec od vpisa, težko študirajo. Otroci so vse preveč igračkasti, nimajo še pravega pogleda v študij na gimnaziji, ki jih je postavil pred neizprosno dejstvo: študij ali

odlična kvaliteta z merna cena ugodno pranje to so odlike Perion praška za pranje finih tkanin

pa... Marsikateri dijaček ima že sedaj precej negativnih ocen, ki se bodo vlekle za njim tja do konca leta, če ne bo res zelo priden. Rezultat vsega bo — ponavljanje razreda. Za dijaka samega to sicer še ne bo najhujše — prej mu lahko koristi, toda hudo je za zavod, ki mu primanjkuje prostorov, hudo pa je tudi za starše. Glede na to sila vedno bolj v ospredje vprašanje, zakaj bi Novo mesto ne dobilo osemletke? Zakaj bi morda ne bil ustanovljen na novomeški osnovni šoli vsaj peti, če ne tudi šesti razred? Tovrstna šola bi preostala široko vez med sedanjim četrtim razredom osnovne in prvim razredom gimnazije. Marsikateri učenec bi se na gimnazijo sploh ne vpisal, s čimer bi bila ta močno razbremenjena. Ne gre za predodsek ali očiček, da ta in ta otrok ni sposoben za šolo, gre za dejstvo. Odkriti bomo in priznamo, da prenekateri otrok res ni za študij, bodisi da je slabše nadarjen, bodisi da ga študiranje na gimnaziji ne veseli. V osemletki, kjer naj bi bil prirejen pouk tako, da bi otroka pripravljali za bodoče življenje, za bodoči poklic, bi se tak otrok, ki mu ni za študij na gimnaziji, mnogo bolje počutil in odnesel najhujše tudi boljše uspehe.

Danes se zahteva za izučitev navadne obrti z uspehom dovršenih 6 razredov osnovne šole ali dva razreda gimnazije. — Otroci v osemletki, ali v šestem razredu osnovne šole bi se mogli odločiti n. pr. za obrt ali pa za nadaljevanje študija na gimnaziji ob ugodnejših študijskih pogojih kot pa danes na gimnaziji, kjer je, posebno za manj nadarjenega učenca, tvegano, ali bo dva razreda, spričelo zelo obširnega učnega načrta, sploh opravi.

Mislim, da bi bilo treba o teh in še marsikaterem drugem problemu, ki zadeva šolanje naše mladine razpravljati zelo na široko in doseči, da bi tudi v Novem mestu prišli do izboljšanja sedanjih razmer.

Novice iz Žužemberka
Kljub temu, da trka jesen na vrata, gradbena dejavnost v Žužemberku živahno napreduje. Zupančič si je skoraj obnovil porušeno hišo, ki je zelo zakavala lice trga. Tudi posestnik Smole si bo obnovil hišo, le par ruševin bo še Kazljo Žužemberka. Prednji del zadružnega doma je že skoraj gotov, delo je šlo hitro od rok in je bilo videti, da se bodo še letos vsaklilo, pa se je kar naenkrat ustavilo.

IZ KOSTELSKÉ DOLINE

ZIVINOREJSKA RAZSTAVA

3. oktobra je bila v Fari prvič v zgodovini Kostelske doline prirejana razstava plemenske sivozrjavke živine. Prireditelj je bila rezultat dela kmetijskih zadrug Fara in Banja loka za pospeševanje živinoreje in je pokazala stanje živinoreje v našem kraju. Razstavljenih je bilo 105 glav sivozrjavke živine. Razstavljalci so zadrugniki s področja kmetijskih zadrug Banja loka, in Fara, ekonomija kmetijske zadruge iz Broda na Kupi in državno posestvo Snežnik iz Kočevske reke. Živino je ocenjevala strokovna komisija ter je določila prvo nagrado za plemenske krave tovarišu Obravničiču iz Krkovega, drugo

go pa tov. Papiču iz Vasi. Najlepšo telico je zredil tov. Papež Drago iz Fara. Priznati pa moramo, da je najlepšo živino pokazalo državno posestvo Snežnik. Ob koncu prireditve, ki je vzbudila veliko zanimanje pri domačem prebivalstvu, je zastopnik Glavne zadrugne zveze podelil bronaste medalje za zasluge na področju živinoreje živinorejskemu odseku KZ Fara in državnemu posestvu Snežnik. Razstavljalci so dobili za nagrado otrobe, v skupni vrednosti 112.000 din. Prepričani smo, da bo ta lepa prireditve vzpodbudno vplivala na razvoj živinorejske organizacije in s tem samim na razvoj kvalitetne živinoreje v Kostelski dolini.

OSUSEVANJE

Končan je prvi del osuševalnih del na močvirnem področju vasi Slavski laz. Izkopani so globoki odvajalni jarki na melioracijskem področju, ki imajo že sami po sebi pri osušitvi veliko vlogo. Po zatrevanju domačinov velik del vode, ki je pred zamakal velike površine, sedaj odteka po glavnih jarkih v Kolpo. Vendar bo potrebna na delu površin še podrobna drenaža, ki je v načrtu za prihodnje leto. Uspešno izvedena dela so pokazala, da organizacija vodne skupnosti ni samovoljna, odnosno »kaprica« posameznikov, temveč osnova za pomoč ljudske oblasti za toliko potrebno melioracijo.

OSUŠEVANJE ŠOLE

Na prošnjo šolskega upravitelja Marjana Zemličiča je upravni odbor splošno kmetijske zadruge dal iz sklada za prosveto osemletni šoli Veliki Gaber 50.000 din za ozvočenje šole. Za ta denar je šolski upravitelj kupil 4 zvočnike za razrede in telovadišče. Zvočnike je namestil sam brezplačno.

OZVOČENJE ŠOLE

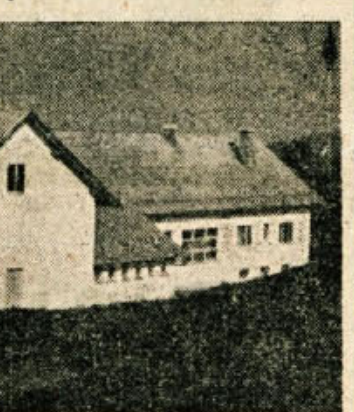
Ozvočitev šole je že doseglja svoj namen. Otroci mnogo raje prihajajo v šolo so bolj dovzetni za pouk in tudi disciplina se je popravila. Navprava je začela delovati v Tednu otroka.

VELIKI GABER

Na prošnjo šolskega upravitelja Marjana Zemličiča je upravni odbor splošno kmetijske zadruge dal iz sklada za prosveto osemletni šoli Veliki Gaber 50.000 din za ozvočenje šole. Za ta denar je šolski upravitelj kupil 4 zvočnike za razrede in telovadišče. Zvočnike je namestil sam brezplačno.

OSUŠEVANJE ŠOLE

Na prošnjo šolskega upravitelja Marjana Zemličiča je upravni odbor splošno kmetijske zadruge dal iz sklada za prosveto osemletni šoli Veliki Gaber 50.000 din za ozvočenje šole. Za ta denar je šolski upravitelj kupil 4 zvočnike za razrede in telovadišče. Zvočnike je namestil sam brezplačno.

Na Veliki Hlovi gori so nedavno odprli novo moderno šolo in kulturni dom

Partizanskemu Novemu mestu čestitajo in pošiljajo borbene pozdrave
OKRAJNI LJUDSKI ODBOR
OKRAJNI KOMITE ZKS
in OKRAJNI ODBOR SZDL —
NOVO MESTO

Naj žive pobudniki in voditelji NOB!

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR
GOTNA VAS
POŠILJA LJUDSTVU NOVEGA MESTA OB NJEGOVEM OBČINSKEM PRAZNIKU BORBENE POZDRAVE!
NAJ ŽIVE POBUDNIKI IN BORCI NAŠE REVOLUCIJE!

Mladini v korist

Na novomeški gimnaziji imajo že tretje leto družino Počitniške zveze Slovenije. Lani je bilo vključenih nad 100 članov, letos pa upamo, da se bo število še zvišalo. Sleherni član se je lahko prepiral, da rudi zveza dijakom veliko koristi.

Koncem septembra smo imeli prvo letno skupščino. Udeležba je bila zadovoljiva, le naših novih članov — letošnjih petošolcev — ni bilo vseh. Na skupščino so prišli tudi trije profesorji, ki radi pomagajo pri vodstvu naše organizacije. Prof. Kasesnik je poudaril, da se večina naših dijakov premalo zanima za ostale republike. Ti mislijo le na naše planine in letovišča, ne zavedajo pa se, da jim potovanje veliko več koristi, kot življenje v letoviščih. Ze stari Grki so rekli: »Potovanje je najboljši učitelj.

Premalo poznamo našo domovino, ki je polna pridonoljivosti in zgodovinskih spomenikov. Moramo si pridobiti jasne predstave o prebivalcih Bosne, Srbije in Makedonije!

Tudi tu lahko vidimo, kaj je ustvarilo naše ljudstvo po osvoboditvi. Tam kjer so še pred vojno poznali le lesen plug in primitivno živinorejo, stoji danes velikani naše industrije.

Vsak dijak, ki si želi izpolniti znanje, naj se vpíše v našo organizacijo, ki nudi vsakemu članu nešteto ugodnosti. Poleg vsega pa finančno šibkim dijakom tudi denarno pomaga, v letošnjem počitniščem bilo v ta namen izdanih nad 30.000 dinarjev. Drugo leto bomo organizirali krožno potovanje po Jugoslaviji, v okviru republiškega odbora pa bomo lahko potovali v Turčijo, Izrael in po Sredozemlju.

Za našo organizacijo kaže veliko zanimanje tudi LOMO, ki je nakazal 50.000 dinarjev za podporo gimnazijski družini. Pričakujemo, da nas bo tudi OLO podprl. Vsaka žrtvovana vstopa se bo dobro obrestovala: mladinam vam bo hvaležna in bo še z večjim veseljem prišla za delo, zdaj pri učenju, pozneje pa v poklicu. Pedro

»Poceni počitnice in lepo Novo mesto«

Amerikanec, dopisnik clevelandskih listov Theodor Andrich je v nekem clevelandskem časopisu opisal svoje vtise iz potovanja po Sloveniji. Prevedli smo odlomek o Novem mestu, ki ga priporoča svojim rojakom, potujočim po Sloveniji.

Zanimajo vas poceni počitnice, ne? Prepričan sem, da sem našel za vas pravo mesto, če ljubite mir in sprehod. Na svoji poti iz Zagreba v Ljubljano sem se ustavil v Novem mestu, rodnem kraju mnogih Clevelandcev, da bi kosil.

Hotel in postrežba

V mestu takega formata je navadno samo en dober hotel; novomeški se imenuje »Metropol«. To je obenem hotel, restavracija in kavarna. Preteklo leto sem se tudi ustavil tukaj in sem lahko prav dobro opazil napredek tako mesta, kot hotela.

Z veseljem lahko ugotovim, da sem našel v hotelu spoštovanja vreden napredek v čistoči, kvaliteti in raznovrstnosti jedil in v vsem ozračju sploh. Jedilnica je na novo preplečkana in okrašena in ima pozornost vzbujajoče zastore, namizni prtji so čisti, postrežba pa vljudna.

Sprehod po gozdovih

Vi bi se prav gotovo navdili Novega mesta. Tukaj je kino, ki ima na programu večkrat stare ameriške filme. V okolici pa so sprehodi po gozdovih. Ko se naveličate ene smeri, greste lahko v drugo. Po vsem skupaj pa se lahko še kopljete v reki. (V mestu imajo zelo lepo kopalnico.)

Cesta med Zagrebom in Ljubljano

Cesta med Zagrebom in Ljubljano še ni tlakovana, toda je v še kar dobrem stanju. Po njej lahko potujete 30 do 40 milj na uro, če ne srečate nobenega avtomobila. Če pa pride avto, se dvigne tako gost prah, da morate hitrost precej zmanjšati. To pa bo kmalu odpravljeno. Kajti v gradnji je moderna avtocesta skozi Dolenjsko (Zagreb — Ljubljana).

SPLOŠNO TRGOVSKO PODJETJE CRNOMELJ POJASNJUJE

Na članek v zadnji številki Dolenjskega lista, ki je poslovalno podjetje iz Crnomelj, pač pripada splošnemu trgovskemu podjetju Smit. Vse naše poslovalnice prodajajo bonbone »Mentol« po 280 dinarjev kilogram na drobno, kar se lahko vsakdo prepira. Tudi zadnja reorganizacija trgovin ni šla mimo nas. S prvim oktobrom letos so se od podjetja odcelile tri poslovalnice in se združile v eno novo podjetje »Potrošnik«, ki ima sedež v Crnomlju. Trditve, da ni cen v izločbah ni dokazna. Vsak kos blaga je opremljen z ustrežajočo ceno. Dosedaj še nismo prišli v protislovja z predpisi in odločbami in se jih skušamo v vsakem primeru pridržati.

Opomba uredništva: v navedenem pojasnju S. TP. Crnomelj manjka toimenjenje, zakaj se je njihovo podjetje reorganiziralo fele 1. oktobra letos, ko so se vsa trgovska podjetja v republiki reorganizirala že s 1. julijem letos? Kar se tiče cen v izločbah, pa tudi lani smo večkrat opazili isto.

ne pozabi na pravilo FOX za čevlje je zdravilo!

GOSTINSKA ZBORNICA
za okraj Novo mesto
ČESTITA V IMENU SVOJIH
ČLANOV K OBČINSKEMU
PRAZNIKU NOVEGA MESTA!

Gradbeno in obnovitveno podjetje
GOP
NOVO MESTO

Isvrhuje vsa gradbena dela, visoke in nizke gradnje ter adaptacije.

Prebivalcem novomeške metropole čestita k občinskemu prazniku!

Ob II. občinskem prazniku Novoga mesta čestita vsemu delov. ljudstvu
UPRAVA
MESTNEGA
VODOVODA
Novo mesto

K PRAZNIKU DOLENJSKE METROPOLJE ISKRENO ČESTITAMO!
OKRAJNA OBRTNA ZBORNICA
NOVO MESTO

VSAK DAN SVEŽE MESO IN MESNE IZDELKE
VAM NUDI PODJETJE

MESARIJA in KLAVNICA
Novo mesto

ISKRENE ČESTITKE OB 29. OKTOBRU VSEMU PREBIVALSTVU NOVEGA MESTA!

ELEKTRO - Novo mesto

s obratom Črnomelj in HE Prečna čestita k občinskemu prazniku Novoga mesta!

Gradimo daljnovode visoke napetosti, omrežja nizke napetosti, transformatorske postaje, izvršujemo prenos in dobavo električne energije.

DELOVNI KOLEKTIV

Industrije
perila
Novo mesto

čestita k občinskemu prazniku vsem prebivalcem Novoga mesta! — Obenem priporoča svoje solidne izdelke znamke »LABOD«, industrije perila - Novo mesto

Dobro izdelana oblačila vam nudi
podjetje »KROJAC«
Novo mesto
Delovni kolektiv čestita k občinskemu prazniku 29. oktobra!

Iskrene čestitke in borbene pozdrave za občinski praznik 29. oktobra želi

Mestno
prevoznništvo
Novo mesto

Okrajna
gasilska
zveza
Novo mesto

pošilja iskrene pozdrave in čestitke za občinski praznik Novoga mesta!

40-letnica prve nogometne tekme

o Novem mestu

Pred štiri ali petimi desetletji se je novomeška mladina le malo udeleževala v športu. Gojila je le telovadbo, največ v gimnaziji. Lahke atletike sploh nismo poznali. Zanimali pa smo se za zinski sport — sankanje in drsanje. Smučanja nismo gojili, mislim, da sem bil jaz prvi smučar v Novem mestu. Za 3 krome sem si kupil stare smuči od nekega upravnika posestva Zalog, ki se je bil preselil na Mačarsko. Bil je so to kratke in široke smuči, ki sem jih uporabljal, kakor sem vedel in znal, saj počutili me ni imel kdo.

Nekaj let pred prvo svetovno vojno smo tudi Slovenci pričeli gojiti nogomet. V Ljubljani je bilo ustanovljeno nogometno društvo »Hermes« in nato »Ilirije«. Zanimanje za nogomet se je povečalo po gostovanju praške »Slavije«, ki je bila tedaj najboljša moštvo na kontinentu in je premagala ljubljansko Ilirijo z rezultatom 10:0. Kmalu so začeli gojiti nogomet tudi v Mariboru in Celju. V prvi vrsti so ga igrali seveda dijaki. V šolskem letu 1912-13 je prišlo v Novo mesto več gimnazijcev iz Maribora in Celja, ki so bili aktivni nogometaši. Dva sta stanovala pri Andrejsovih v Strelški ulici, kjer sem stanoval tudi jaz. Kmalu sta me navdušila za nogomet. Vsi trije smo šli na delo in pridobili še nekaj drugih gimnazijcev in ustanovili nogometni klub višje gimnazijcev v Novem mestu. Kupili smo žogo, pričeli na Loki s treningi in sestavili prvo moštvo: Kuder M. VIII., Dolenc V., Dular VII., Rizmal V., Benedik VI., Bele VI., Kit VI., Kuder V., Eržen VI., Lovšin VI. in Cvar VIII. (rimske številke pomenijo razred gimnazije, ki ga je dijaki isto leto obiskovali). Kapetan moštva je bil Kit. Ker smo kar trije člani stanovali skupaj, je bil na našem stanovanju nekak štab, kjer smo hranili smo žogo. Komaj smo pokosili, smo že pričeli s treningom in to kar po ulici mimo sodnije, čez Ljubljansko cesto na Loko, saj prometa ni smo ovirali, avtomobil so bili takrat še bele vrane, le nekaj šip smo med potjo razbili. Na Loki smo si postavili vrata za gol. Loka je bila tedaj mnogo manjša kot danes in zato je moralo biti tudi igrišče manjše in ni zadostovalo predpisom. Ko smo mislili, da znamo dovolj brati žogo, smo napovedali tekmo ljubljanskim višjim gimnazijcem, ki so po večini igrali v Iliriji. V Ljubljano nas je spremljal prof. Gorjanc. Igrali smo na igrišču Ilirije in doživeli strahovit poraz — 12:2. Tekmo je vodil sodnik Beteto.

Poraz je povzročil največ naš vratar Kuder. Ze preje nisimo bili z njim zadovoljni in smo hoteli postaviti drugega vratarja, vendar je dosegel, da je ostal na svojem mestu, največ zaradi tega, ker je bil pač osmošolec in se mu nismo upali ugovarjati. Nosil je naočnike — ščipalnik, in ko je bil asprotnik pred našimi vrati je Kudru od razburjenja ščipalnik padel na tla, medtem je pa nasprotnik z lahkoto zabil gol. Ljubljanešani so bili »ehnično neprimerno boljji, saj so trenirali pod strokovnim vodstvom. Tudi igrišče je bilo za nas preveliko in smo se hitro utrudili. Neki črni igralec Turk (zgodovinar profesor Turk) nam je delal posebne preglavice. Bil je namreč silno hiter in oster strelec.

Po igri sem ležal pri svoji leti v Krakovem, ki mi je močila noge, ker so bile polne črnih marog od udarcev nasprotnikovih čevljev. Na vrata sem odnesel celo kosti. Čudila se mi je, da morem igrati tako igro, ki človeka tako zdeli. Pojem »faule« je bil kaj megljen ali pa sploh nepoznan. Sodnik Beteto nam je obljubil, da nam bo poslal kritiko naše igre, ki smo jo pričakovali zelo nesrpno. V doigem dopisu, ki smo ga prejeli čez nekaj dni, je pisal, da je vratar nemogoč, toda imamo nekaj talentiranih igralcev, ki jim pa manjka vzdržljivost in tehničnega znanja. Svetoval je, naj treniramo zlasti tek. Vratar je sam odstopil, namesto njega smo postavili Pirca iz šeste. Srednji krilec sem bil jaz in ker sem menil, da mora biti ta najbolj vzdržljiv, sem skoraj vsak dan na Loki tekal repretgoma po 90 minut.

Ljubljanešanom smo seveda napovedali revanžno tekmo v Novem mestu in zato pridno trenirali. Niže-šolci so tudi sestavili svoje moštvo, ki smo ga smatrali za našo rezervno. Tudi nekateri meščani so se začeli zanimati za našo igro in na treningih smo imeli večkrat precej opazovalcev. Podpora smo imeli tudi pri ostalih dijakih, čeprav nismo bili aktivni člani (Medic, Guzelj i. dr.). Pri prvi tekmi smo imeli sive srajce z rdečo zvezdico na prsih in črne hlače. Čevljev nismo imeli posebnih, pač pa si je vsak sam poiskal kako strgano obuvalo. Le vratar Kit je imel nogometne čevlje. Ker so bili čevlji koničasti, je bil sunek v piščal kaj neprijeten in celo nevaren. Srajce nam je preskrbel dijak Ogrin pri svojih starših po znanih cenah 35 krajcarjev za kos. Za revanžno tekmo smo si kupili tudi nove majice zelene barve z rdečim robom.

Revanzna tekma je bila napovedana za 28. junij 1914. Sklenili smo, da moramo zmagati in da se ne bomo blamirali pred Novomeščani. Geslo je bilo: samo preko naših trupel! Ker sem bil v Ljubljani od sunkov in piščal tako zdelan, da sem jih še štirinajst dni čutil, sem si za tekmo pripravil tanke deščice in z njimi obložil pod nogavicami srednji del nog. Da ne bi imel suhih ust, sem si navezal v robec limono in vse skupaj privezal na zapestje. Poseben odsek je skrbel za propagando in na ulicah so viseli prvi nogometni plakati, ki so vabili meščane k tekmi. Vstopnice so bile po 10 krajcarjev. Obisk tekme je bil zelo dober, lahko rečem, da je skoraj vse mesto gledalo tekmo. Ves hrib nad igriščem je bil zaseden. Le redki so poznali nogometno tekmo, zato so se okoli takih gledalcev zbirale večje skupine ljudi, da so zvedeli, za kaj prav za prav gre. Ljubljanešanom smo preskrbeli oblačilnico — kabine na starem kopalnišču. Prav pred pričetkom tekme so nas naši »kibici« obvestili, da se gostje pripravijo, koliko golov naj nam zabijejo. Sklenili so, da nas bodo odpravili z rezultatom 6:1, češ:

»Da jih ne bo preveč sram! Le en gol so nam privoščili! Tako malo so nas upoštevali. Ko smo to zvedeli, smo si rekli: »Fantje, samo preko naših trupel!«

Tekma se je pričela. Gostje so nas tehnično nadkriljevali, saj je bilo več igralcev iz prvega moštva Ilirije. Mi pa smo to nadomestili s poizrtvovainostjo in smo tudi dosegli prvi gol. Naš vratar je bil 1:0 v našo korist. Med publiko je bilo velikansko navdušenje. Nasprotniki so uvideli, da imajo opravka z drugačnim moštvom, kot je bilo ono, ki so ga zlahka odpravili v Ljubljani. Sklenili so, da bodo ostreje zaigrali in bili še vedno prepričani, da jim zmaga ne uide. V drugem polčasu je igra potekala v peklenskem tempu. Sicer so dosegli en gol, vendar smo mi kmalu zabili že drugega. Trudili so se, da bi rezultat izenačili, vendar smo jim to preprečili. Igra je postala surova. Na srečo sem imel deščice nad piščaljo, da niso noge preveč trpele. Na obeh komicah pa sem imel posneto kožo, da se mi je videlo meso. Severna stran igrišča je bila kamenita in peščena in večkrat sem s komico drsal po pesku. Ko je hotel bolj majhen napadalec zabiti z glavo gol, sem mu žogo iznad glave odbil in padel na komico. Se danes se zgrozim, če pomislim, da bi lahko namesto v žogo udaril v njegovo senco. To pravzaprav ni bila več tekma, ampak mesarsko klanje. Tudi ostali naši so bili večinoma poškodovani. Eržen, naša desna zveza je imel veliko rano na nogi, vendar ni odnehal. Limona na zapestju ni nič koristila, ker sem jo pri padcih popolnoma zmečkal. Tudi nasprotniki so bili močno zdelani. Enega so odpeljali v bolnico, ker je imel zlomljeno ključnico. Tekma se je končala v našo korist z rezultatom 2:1. Vse Novo mesto je govorilo samo o naši zmagi in meščani so bili silno ponosni, da premorejo tako moštvo.

Po tekmi sem se odvelel na stanovanje in se vlegel v posteljo, skrbna gospodinja pa mi je izprala in obvezala rane na komicah. Čez kako uro sta prišla tovariša in mi povedala, kakšno navdušenje je v Novem mestu, da je finančni uspeh kolosalen in da moram takoj k Tučku (gostilna v hiši dr. Vasiča), kjer imam sodček piva. S težavo sem se spravil pokonci, rok sploh nisem mogel pregibati in sem šel v gostilno, kjer je že igral na klavir šestošolec Bučar (znani skladatelj). Nismo dolgi veseljačili, ko prihitel neki dijak z novico, da so v Sarajevu ustrelili avstrijskega prestolonaslednika Ferdinanda in da na rotovžu že izobesajo črno zasavo. Vsi tekmovalci smo odšli na Glavni trg, nekateri ob palci, kjer so nas občudovali, kajti Ferdinand jim ni bil mnogo mar, naša zmaga je bila važna. Takrat še nismo slutili, da se Ferdinanda smrt tiče tudi nas. Če par mesecev so nas poklicali v vojsko in trije od nasega moštva: Kuder, Pic in Benedik so padli v Galiciji.

Vinko Dular

Gozdno gospodarstvo
NOVO MESTO

z gozdnimi upravami: Novo mesto, Straža, Poljane, Črmošnjice, Črnomelj in Mokronog pozdravlja vse prebivalce Novoga mesta in jim želi ob občinskem prazniku mnogo uspehov!

VSAK DAN SVEŽA PECIVA, MLEČNE IZDELKE IN KRUH VAM NUDI

MESTNA PEKARIJA
NOVO MESTO

KOLEKTIV MESTNE PEKARIJE IN SLAŠČICARNE ČESTITA K PRAZNIKU NOVEGA MESTA!

RUDNIKI KREMENČEVEGA PESKA

»**KREMEN**«

NOVO MESTO

nudijo vsem industrijskim podjetjem kremenčev kamen, pesek, prah, razne bentonite, krede in gline — Ponudbe z vzorci na razpolago

Ob dnevu občinskega praznika Novoga mesta pozdravljamo vse prebivalce in pošiljamo borbene pozdrave!

Novomeška opekarna
ZALOG

IZDELUJE KVALITETNO STRESNO IN ZIDNO OPEKO

Delovni kolektiv se s čestitkami pridružuje praznovanju občinskega praznika mestne občine Novo mesto!

„**MIZARSTVO**“
NOVO MESTO, Trdinova c. 40

Izdeluje vse vrste pohištvenega in stavbnega mizarstva. — V tapetniškem oddelku postreže strankam s tapetniškimi izdelki.

Delovni kolektiv čestita Novemu mestu k občinskemu prazniku!

»**NOVOTEKS**«

tekstilna tovarna
NOVO MESTO

pošilja za občinski praznik Novoga mesta vsemu prebivalstvu iskrene čestitke in borbene pozdrave.

Čestitkam ob občinskem prazniku Novega mesta se pridružuje tudi

KMETIJSKA ZADRUGA STRAZA

S hvalečnim spominom na borec, ki so nam priborili svobodo pozdravljamo občinski praznik Novega mesta!

Okrajni odbor ZVEZE VOJASKIH VOJNIH INVALIDOV NOVO MESTO

K občinskemu prazniku Novega mesta iskreno čestita

KAMNOSEŠTVO IN CEMENTNI IZDELKI

Novo mesto
telefon 141
Nagrobni spomeniki, teracerska dela itd.

Kolektiv hotela

„Kandija“

SE PRIPOROČA ZA OBISK IN HKRATI ČESTITA K OBČINSKEMU PRAZNIKU!

Ob dnevu občinskega praznika Novega mesta čestita vsemu prebivalstvu

Mestni odbor RDEČEGA KRIZA

Novo mesto

Naše žrtve naj ne bodo zaman!

TRGOVSKO PODJETJE

Železnina
Novo mesto

nudi svojim odjemalcem železnino vseh vrst, gradbeni material, usnje in lovške potrebščine. Oglejte si naše zaloge!

Borbeni pozdrav prebivalstvu Novega mesta za drugi občinski praznik!

„KERAMIKA“

Novo mesto

Izdeluje kamne, krušne pečl, štedilnike in keramične izdelke.

OB OBČINSKEM PRAZNIKU - BORBENI POZDRAVI

Razna umetna gnojila, škropiva in prašiva za zaščito rastlin ter poljedelske stroje in orodje - dobite po najnižjih regresiranih cenah v

KMETIJSKI ZADRUGI

Novo mesto
Kmetovalci in Kmetijske zadruge poslužujte se teh ugodnosti in priglasite svoje potrebe in želje pravočasno.

Iskrene čestitke Novomeščanom za občinski praznik pošilja

ELEKTROTEHNIČNO PODJETJE

NOVO MESTO, Glavni trg 30

Telefon 126

Elektroinstalacija

Elektromehanika

Agrotehnika

Okrajna pekarna

PREČNA

čestita k občinskemu prazniku NOVEGA MESTA!

Izdelujemo kvalitetno zidno opeko

»IZBIRA«

trgovsko podjetje

Novo mesto

se priporoča potrošnikom za nakup blaga v vseh specializiranih trgovinah v njegovem sestavu. Vsem novomeškim občanom čestita k letošnjemu občinskemu prazniku!

PRIDRUŽUJEMO SE ČESTITKAM OB OBČINSKEM PRAZNIKU NOVEGA MESTA!

OBCUTNO SMO ZNIZALI CENE VSEM STORITVAM! OBISČITE NAS IN SE SAMI PREPRICAJTE!

KOLODVORSKA RESTAVRACIJA
NOVO MESTO

Trgovsko podjetje »TOBAK«

NOVO MESTO - Glavni trg 31

s sedežem v Novem mestu in podskladiščem v Trebnjem s svojimi maloprodajalnici čestita k občinskemu prazniku Novega mesta!

Nabavljajte najboljšo izbiro tobanih izdelkov, vžigalnic in pošnega materiala pri našem podjetju!

ZADRUŽNO TRGOVSKO PODJETJE - NOVO MESTO

odkupa je:

poljske pridelke, vino, industrijske rastline, živino, les itd.

V svojih poslovalnicah nudi potrošnikom: meso, mesne izdelke, alkoholne pijače ter premog in drva za kurjavo.

Novomeščanom iskreno čestitamo k občinskemu prazniku!

PREHRANA - Novo mesto

PRIDRUŽUJEMO SE ČESTITKAM ZA 29. X.!

Kvalitetno, poceni in sveže specerijsko in kolonialno blago, alkoholne pijače, delicatose, kruh, pecivo, sadje, zelenjavo itd. dobite samo v prodajalnah trgovskega podjetja

TRGOVSKO PODJETJE

»ZARJA«

NOVO MESTO

vam nudi tekstil in galanterijo v svojih trgovinah:

»MODA«, »SNEGULJICA«

pohišivo in steklo v

»OPREMA«

živila v

»KOLONIALE«

ISKRENE ČESTITKE ZA OBČINSKI PRAZNIK!

OKRAJNA ZADRUŽNA ZVEZA

Novo mesto

s svojimi podjetji

pošilja borbene pozdrave in čestitke vsemu prebivalstvu partizanskega Novega mesta!

Ob drugem praznovanju občinskega praznika Novega mesta želimo vsemu prebivalstvu še mnogo uspehov in pošiljamo borbene pozdrave!

VODOVODNO INSTALACIJSKO PODJETJE

Novo mesto

TRGOVINSKA ZBORNICA

za okraj

NOVO MESTO

ČESTITA S SVOJIM ČLANSTVOM K OBČINSKEMU PRAZNIKU NOVEGA MESTA!

Delavci in nameštenci kolektiva

Industrije obutve

Novo mesto

Čestitajo vsem prebivalcem Novega mesta k občinskemu prazniku 29. oktobra!

UPRAVA ZA CESTE LRS

TEHNIČNA SEKCIJA

NOVO MESTO

ČESTITA K OBČINSKEMU PRAZNIKU NOVEGA MESTA - 29. OKTOBRA!

Trgovsko podjetje »PETROL«

Novo mesto

Čestita k drugemu občinskemu prazniku Novega mesta!

Cenjene odjemalce obveščamo, da imamo na zalogi vse vrste naftnih derivatov, s katerimi lahko postrežemo v vsaki količini.

»NOVOLES«

Dolenjska lesna industrija
NOVO MESTO

s svojimi obrati: žago v Soteski, z žago in parketarno v Straži in galanterijskim obratom v Novem mestu, nudi odjemalcem vse vrste rezanega lesa, bukov in hrastov parket, galanterijske izdelke in zaboje. Kupuje vse vrste hlodovine po najvišjih dnevnih cenah. Za vsa cenjena naročila in ponudbe se obračajte na komercialni oddelek podjetja - telefon 109, Novo mesto.

Za 29. oktober - občinski praznik Novega mesta - čestitamo vsemu prebivalstvu!

MOTOMONTAŽA IN AGROSERVIS

Novo mesto, Zagrebška cesta

imo na zalogi vse vrste gum, avtomobile, bencinske črpalke, olja, bencinske stroje - kar lahko vsak dan dobite po najnižjih cenah

Za občinski praznik Novega mesta iskreno čestitamo!

NOVO MESTO

»Gorjanci«

Potniki! Z našimi avtobusi ugodno potujete. S kamioni pa prevažamo vse vrste blaga. Priporoča se kolektiv podjetja in čestita k občinskemu prazniku Novega mesta!

INVESTITORJI

zadružnega in državnega sektorja!

• **ŽELITE**

strokovnega nasveta, kdo bi vam vaše gradnje izvršil solidno in po zmernih cenah?

OBRNITE SE

na delovni kolektiv

SGP PIONIR, Novo mesto

ki bo s svojim strokovnim kadrom in stranskimi obrati vaše želje najbolje izpolnilo!

Ob občinskem prazniku pošiljamo partizanskemu Novemu mestu borbene pozdrave in čestitke!

IZ NASLIH KRAJEV

Novomeški pevci v Dol. Toplicah

V soboto 16. oktobra zvečer je v Dolenjskih Toplicah KD Dušan Jereb iz Novega mesta priredil koncert. Pevski zbor slovi kot zelo dober zbor ne le po Dolenjski, temveč tudi po Gorenjski, saj je imel že več nastopov in je povsod navdušil z lepo slovensko pesmijo. V Dol. Toplicah pa je 28 pevcev izvedlo koncert pred 50 poslušalci. Kje so vzroki? Topličani so znani, da ljubijo petje, saj so imeli leta in leta svoj pevski zbor in si ga spet žele imeti. Vzroki so to-

rej drugje. Napaka je bila, da se organizatorji koncerta niso pogovorili s KUD Dol. Toplice, a prosvetnim delavci itd., ki bi jih poučili s krajevnimi običaji, ki so v zvezi s kulturnimi prireditvami. Tako so koncert izvedli v zdraviliški dvorani in ne v zadrudnem domu, kjer so običajno prireditve za široko publiko. Poleg tega pa je bilo v Toplicah istočasno še kino-predstava in za majhen kraj, kot so Toplice sta pač dve prireditvi nasmrkat preveč; filmsko pred-

stavo bi bilo treba odpovedati. Navzlic temu pa bi bila udeležba še vseeno boljša, če bi vsaj lepake - vabila na koncert prej razobesili. Tako so jih Topličani zagledali šele v soboto zjutraj. Torej: drug je treba take prireditve organizirati malo boljše, ker je v Toplicah in okolici veliko ljudi, ki bi radi prišli na koncert. Kdor pa je novomeške pevce v soboto poslušal, je zadovoljen odhajal domov. Zapeli so tako lepo, da jih poslušalci zlepa ne bodo pozabili.

Predgrad ob Kolpi

Na kaj nenavaden način so prišli člani lovške družine do plena na skupnem pogonu 16. okt. Se predno so se razšli na stojišča, so zagledali v grmovju divjo svinjco z mladičem, kjer je kar mirno taboral. Ker so imeli vsi lovci tedaj še prazne puške, se je razvila prav tekma, kdo bo prej napolnil puško in ugal po svinji. Vse je prebital občinski tajnik Drago Aupič, ki je potem z enim strelom ubil staro-oko 100 kg težko divjo svinjco in 20 kg težkega mladega ščetinarja.

DOLENJSKI OBVEŠČEVALEC

Kino KRKA Novo mesto

Od 22. oktobra do 1. novembra: švedski film Margit.
Od 2. do 4. novembra: ameriški barvni film Plamen in puščica.

Kino Dolenjske Toplice

Od 31. oktobra: italijanski film Figaro.
Od 1. in 2. novembra: francoski film Umor v pariški četiri.

Kino Črnomelj

Od 22. do 31. oktobra: Moj sin profesor.
Od 1. do 2. novembra: Pehod v čungu.

Kino Jadran Kočevje

Od 23. do 31. oktobra: ameriški film Obzorja na zahodu.
2. in 3. novembra: mehiški film Rio Escondido.

Kino Loški potok

30. in 31. oktobra: mehiški film En dan življenja.
1. in 2. novembra: ameriški film Prostor na soncu.

Mali oglasi

10.000 DIN DOEL, kdor mi takoj pripravi službo čuvaja, vratarja, skladiščnika ali slično. Ostalo po dogovoru. Naslov v upravljalni listu.

PROJAM DO 10 AZ panjev čebel po 4 do 5000 din, radio za 10.000 din, malo ročno mlatišče za 2000 din, vajnico za 7.000 din, lep mlad vinograd ter nekaj gozdnih parcel. Naslov pri upravljalni listu.

PROJAM 0,33 ha gozda, eno uro od Novega mesta. Polzvedbe pri Turku Novo mesto.

ZA PRANJE volne, finih tkanin svile, nylona perlon
Perion

SAHISTI ZA OBČINSKI PRANIK

Ker odpade brezposelnost prvenstvo Dolenjske, ki bi moralo biti v nedeljo 31. oktobra v Novem mestu, so sahisti Novega mesta pripravili za mlade dvojbo na 25 deskah med reprezentanca Novega mesta in šole rezervnih oficirjev. Ker so tudi sahisti-vojaki zelo močni igralci in precej izenačeni, pričakuje zanimivo borbo za vsako točko, ker bo razlika verjetno zelo majhna. Dvojbo v četrtek 28. oktobra ob 16. uri v Domu JLA Novo mesto.

REPRESENTANCA Novega mesta v Celju

V nedeljo, 31. oktobra, bo v Celju brzorunalni mest, na katerem se sodelovala tudi 6-članska ekipa Novega mesta. Ekipa bo nastopila v svoji prvenstveni postavi in ima precej upanja na dober plasman. V ekipi bodo igralci: Sitar, Škerj, Šila, Hof, Fink, dr. Golob, Bilbija in Avsec. Rezerva bo Popovič. Želimo jim čim več uspeha!

Redna vadba TVD Partizan Novo mesto

Je v telovadnici Osnovna šola Novo mesto po sledečem urniku: Moški pod mladek ob ponedeljkih od 17-19. Mladinci ob torkih in petkih od 17-19.50. Člani ob torkih in petkih od 20-21. Ženski pod mladek ob sredah od 17-19. Pionirke ob torkih in četrkih od 17-19.50. Mladinke in članice ob ponedeljkih in četrkih od 18 do 19.30.

Prvenstvo črnomljske gimnazije v atletiki

Preteklo nedeljo so atleti gimnazije v Črnomlju izkoristili zadnje lepe dni in priredili svoje prvenstvo v atletiki. Vsi rezultati so zadovoljivi, če upoštevamo pri tem, da je en krog okoli stadiona 150 m in da so zavoji zelo ostr. Gledevalcev je bilo sorazmerno dosti in so bili zelo objektivni. Skakalci se iz dneva v dan povsodjavljajo. Prav tako tudi metalniki. Slabi rezultati v metu kopja, ki pa opravljajo vse metalce zaradi slabega naleta. Najboljši so bili atleti 6. razreda, ki imajo v svojih vrstah tri republikanske prvake in so zbrali nekaj rekordov: v višini (182), disku (20,22), v troskoku (19,24). Tudi omlin razred je zadovoljivo izven konkurence je nastopil član Odrada Molk, ki je bil prvi na tristo metrov in troskoku (42,8 ozioroma 12,7). Presenečen ni bilo, razen zmage Mušiča nad Kostelcem in Vardjana nad Zuničem. V štafeti, ki je bila zadnja točka programa in najbolj razburljiva, da je en krog okoli stadiona, nekaj rekordov: v višini (182), disku (20,22), v troskoku (19,24). Tudi omlin razred je zadovoljivo izven konkurence je nastopil član Odrada Molk, ki je bil prvi na tristo metrov in troskoku (42,8 ozioroma 12,7). Presenečen ni bilo, razen zmage Mušiča nad Kostelcem in Vardjana nad Zuničem.

SAHISTI ZA OBČINSKI PRANIK

Ker odpade brezposelnost prvenstvo Dolenjske, ki bi moralo biti v nedeljo 31. oktobra v Novem mestu, so sahisti Novega mesta pripravili za mlade dvojbo na 25 deskah med reprezentanca Novega mesta in šole rezervnih oficirjev. Ker so tudi sahisti-vojaki zelo močni igralci in precej izenačeni, pričakuje zanimivo borbo za vsako točko, ker bo razlika verjetno zelo majhna. Dvojbo v četrtek 28. oktobra ob 16. uri v Domu JLA Novo mesto.

Kras in odmere po katastrofi

Za ljubenski in ljubanski grič je znano, da ju Kras vse bolj požira. Vinogradi, ki so še pred sto leti zelenili prisojna pobočja, beže v dolino. Z njimi beži tudi rodovitna zemlja. Ostaja le grušč in ka-

Ribniški vodovod

V kraju Ravni dol na obronku Ribniške doline so že pred vojno zajeli močan studenec. Nadaljevati z gradnjo vodovoda, ki bi napajal okoliške vasi in ojačal ribniški vodovod, pa vsled pomanjkanja sredstev niso mogli. Po osvoboditvi je ljudska oblast razumela težnje prebivalcev in prispevala 6 milijonov, od tega občinski ljudski odbor Ribnica 2 milijona. Z deli pri novem vodovodu so začeli letos v maju. Ker je teren, koder bo vodovod napeljan zelo kamenit, so se dela zavlekla, bodo pa končana še v tem mesecu. Povalitvi moramo poštvovalnost vsačnanov Koda, ki so s prostovoljnim delom zgradili vodni rezervoar in tudi drugače pomagali pri gradnji vodovoda.

Novi vodovod je speljau skozi vas Brinje, Brinjčani pa si tudi žele pitne vode, ki jim ju sedaj primanjkuje. Podobne želje imajo v zadrudnem domu v Jurjevcu. Da bi lahko ustregli tem željam, bi bilo potrebno še okrog 3 milijone dinarjev. Mislim, da je sedaj najlepša prilika, da pridejo tudi ti ljudje do pitne vode in upamo, da bo ljudska oblast tudi tokrat prebivalcem ustregla, saj so pripravljeli sami pomagati pri razširitvi vodovoda.

Uršna sela in mlin

Uršna sela so nekako prirodno središče goraje sušiske doline, bivših kočevskih vasi in naselij dol ljubenskimi hribom. V vasi sami in okolici je vse več delavstva, ki se vsak dan vozi v novomeške tovarne in podjetja na delo. Resnica je, da je šele železnica gospodarsko vzdrnila kraj in mu razkrila večje možnosti za služba. Hkrati z zavestjo, da bo vas in okolica dobila z novo gradbo modernu trgovino in gostišče, raste tudi želja po prepotrebem električnem mlinu. Ljudje vozijo sedaj žito z vlakom ali konji v novomeške mline ali pa v Dol. Toplice. Rumanjov vas in Vavto vas, kar je daleč tudi 8 do 14 km. Modern elektrini mlin v vasi ali kje v bližini je neobhodno potreben.

Zlebič

Most čez vaški potok na cesti Kočevje-Ljubljana je že dolgo terjal temeljito obnovo. Bil je lesen in ves trhel. Pred nov most, ki bo zamenjal starega. Gradnja hitro napreduje in bo most po vsej verjetnosti že letos služil svojem namenu. Bo betonski in dolg okrog 6 metrov.

Z razbito steklenico ga je poškodoval

Zaradi lahke telesne poškodbe se je zagovarjal pred okrajnim sodiščem v Novem mestu Alojz Zavodnik iz Maribor. Z drugimi vred je bil 18. julija letos v gostilni v Zagradcu. Nenadoma je nastal v gostilni splošen prepot, pri katerem je hotel menda Zavodnik zaščititi nekoga prijatelja. Pri tem je sam skupil udarec po glavi. Se sam je potem pograbil za steklenico in z njej nentim grlom poškodoval Jožeta Mestnika. Nadaljnji pretep je preprečil na dopustu se nahajajoči poročnik I.M.F.B., ki je z energično intervencijo spravil pretepače na prostoto. Tudi njega je pri tem Zavodnik opraskal s grlom steklenice po roki.

Vodnik je na sodišču trdil, da je navzlic mladosti silno pozabiljiv in se prav ničesar ne spominja. Ve samo, da je nekdo kar iznenada začel deliti krepke bunke po tujih glavah - tudi po njegovih. Obsojen je bil na mesec dni zapore, pogojno za dobo dveh let ter plačilo stroškov, ki so dokaj visoki, kar 3.705 din.

Zbor volilcev na Čatežu

V sredo, 20. oktobra smo imeli prav lepo uspel zbor volilcev za Čatež in okolico, kjer je prebivalstvo že celo želelo bližje stika s svojim zveznim poslancem. Kako dobrodošel nam je bil tov. Niko Silih, je pokazala velika udeležba in prisrčen sprejem.

Zbor je s pozdravom pričel okrajni odbornik domače vošine enote. Govoril je o delu občinskega odbora in o gospodarski analizi občine Velika Loka.

Nato je zvezni poslanec tov. Silih v zanimivem daljšem govoru pripovedoval o gospodarskih uspehih v državi in izven nje, o zunanji politiki in veltkem ugledu, ki si ga je pridobila

Jugoslavija v svetu. Omenil je važnost sporazuma v tržaškem sodelovanju s Italijo, obnove stikov s vzhodnoevropskimi državami in še mnogo aktualnega. Vse nam je povedal tako lepo in preprosto, da smo ga vsi pozorno poslušali.

V diskusiji je tovarš poslanec odgovarjal na razna vprašanja volilcev, tolmačil nekatere uredbe in dal koristne nasvete za pravilno izvedbo. Kmete je zlasti zanimalo vprašanje socialnega zavarovanja gospodarjev in poslov na kmetijskih gospodarstvih ter plačevanje take za sejo lastne potrebe. Na vse so dobili primerna gojamila.

Sentjerneje

21. oktobra je bila na našem pokopališču žalna svečanost za padlimi borci in talci, ki so jih bili na ta dan Nemci na svojem pohodu ubili v Sentjerneju in drugod ob cesti. Svečanost je začel predsednik občine Dodo Majzelj z lepim govorom. Šol. mladina je deklamirala več pesmi, gim. pevski zbor pa je zapel dve žalostni. Nato so številni venci in jih je splela šol. mladina, pokrili prane grobove dragih žrtve.

V soboto 24. oktobra pa smo se spomnili Dava Zdravilnih narodov. Na osnovni šoli so govorili o pomenu tega dava narodni učitelji.

Invalidi med športniki

Morda bo kdo dejal: Kako naj invalid brez noge ali celo brez obeh, brez roke, brez očesa ali s kakimi drugimi težkimi poškodbami aktivno in uspešno golišpori v istih panogah in pod istimi pogoji kot zdrav človek. Popolnoma razumljivo je, da zdrav človek ali pohabljen brez čvrste volje ne more doseči ničesar in nikjer. Invalidi širom Slovenije in Jugoslavije so pokazali, da jim trpljenje in žrtve v vojni niso vzlele volje, čeprav so posamezniki na telesu onemogočeni tudi za sto odstotkov pridobiti sposobnosti. To se lahko ugotovi na podlagi dejstva, da invalidi danes predstavljajo močan faktor v splošnem družbenem življenju in delu.

Hkrati ko opravljajo svoje službene in druge obveznosti v korist naše države, pa se veliko število invalidov bavi tudi s športnim delom.

Invalidi med športniki

Morda bo kdo dejal: Kako naj invalid brez noge ali celo brez obeh, brez roke, brez očesa ali s kakimi drugimi težkimi poškodbami aktivno in uspešno golišpori v istih panogah in pod istimi pogoji kot zdrav človek. Popolnoma razumljivo je, da zdrav človek ali pohabljen brez čvrste volje ne more doseči ničesar in nikjer. Invalidi širom Slovenije in Jugoslavije so pokazali, da jim trpljenje in žrtve v vojni niso vzlele volje, čeprav so posamezniki na telesu onemogočeni tudi za sto odstotkov pridobiti sposobnosti. To se lahko ugotovi na podlagi dejstva, da invalidi danes predstavljajo močan faktor v splošnem družbenem življenju in delu.

Hkrati ko opravljajo svoje službene in druge obveznosti v korist naše države, pa se veliko število invalidov bavi tudi s športnim delom.

Invalidi Novega mesta tudi ne zaostajajo za svojimi tovarši iz drugih krajev naše dežele in se trenutno udeležujejo v kegljanju, streljanju in šahu ter so v teh panogah športni in družabni iger dosežli v zadnjem času že lep napredek. Se veči napredek v športnem delu pa bi lahko dosegli, če bi posamezni tovarši nastopali bolj enotno in disciplinirano, pa tudi škodljive sebičnosti in nepravilnih odnosov, ki se morali otrejati, kar bi nedvomno veliko pripomoglo k izboljšanju dela v organizaciji in v vseh vejah udeleževanja invalidov. Mislim, da je zaistota ugotovitev, da zaradi delovnih in drugih težav tovaršev pride do zaostajanja in da se stvari kljub prizadevanju ostalih do sedaj niso moglo zadovoljivo urediti.

Sportni dan v Metliki

Tudi v Metliki se je razvil šport že do kar visoke stopnje. K temu je pripomogel največ fizikulturni učitelj Slavko Rajmer, ki je s svojim znanjem in delom navdušil mladino za razne športne panoge. Mnogo dobrih športnikov se je že razvil v Metliki pod Rajmerjevim vodstvom. Saj sta iz Metlike izšla tudi Plet in Kastelic, sedanja republikanska prvaka v metu kopja. Prikaže mo, da se bo to razvilo še mnogo dobrih športnikov. Posebno med pionirji metalce nite gimnazije je mnogo navdušenih telovadcev. To so pokazali pionirji v terek 19. oktobra, pri športnem dnevu, ko so tekmovali med seboj v raznih športnih panogah. Zanimivo je bilo tek v 150 metrov, ko so tekmovalci iz Metlike izšli tudi Plet in Kastelic, sedanja republikanska prvaka v metu kopja. Prikaže mo, da se bo to razvilo še mnogo dobrih športnikov. Posebno med pionirji metalce nite gimnazije je mnogo navdušenih telovadcev. To so pokazali pionirji v terek 19. oktobra, pri športnem dnevu, ko so tekmovali med seboj v raznih športnih panogah. Zanimivo je bilo tek v 150 metrov, ko so tekmovalci iz Metlike izšli tudi Plet in Kastelic, sedanja republikanska prvaka v metu kopja. Prikaže mo, da se bo to razvilo še mnogo dobrih športnikov. Posebno med pionirji metalce nite gimnazije je mnogo navdušenih telovadcev. To so pokazali pionirji v terek 19. oktobra, pri športnem dnevu, ko so tekmovali med seboj v raznih športnih panogah. Zanimivo je bilo tek v 150 metrov, ko so tekmovalci iz Metlike izšli tudi Plet in Kastelic, sedanja republikanska prvaka v metu kopja. Prikaže mo, da se bo to razvilo še mnogo dobrih športnikov. Posebno med pionirji metalce nite gimnazije je mnogo navdušenih telovadcev. To so pokazali pionirji v terek 19. oktobra, pri športnem dnevu, ko so tekmovali med seboj v raznih športnih panogah. Zanimivo je bilo tek v 150 metrov, ko so tekmovalci iz Metlike izšli tudi Plet in Kastelic, sedanja republikanska prvaka v metu kopja. Prikaže mo, da se bo to razvilo še mnogo dobrih športnikov. Posebno med pionirji metalce nite gimnazije je mnogo navdušenih telovadcev. To so pokazali pionirji v terek 19. oktobra, pri športnem dnevu, ko so tekmovali med seboj v raznih športnih panogah. Zanimivo je bilo tek v 150 metrov, ko so tekmovalci iz Metlike izšli tudi Plet in Kastelic, sedanja republikanska prvaka v metu kopja. Prikaže mo, da se bo to razvilo še mnogo dobrih športnikov. Posebno med pionirji metalce nite gimnazije je mnogo navdušenih telovadcev. To so pokazali pionirji v terek 19. oktobra, pri športnem dnevu, ko so tekmovali med seboj v raznih športnih panogah. Zanimivo je bilo tek v 150 metrov, ko so tekmovalci iz Metlike izšli tudi Plet in Kastelic, sedanja republikanska prvaka v metu kopja. Prikaže mo, da se bo to razvilo še mnogo dobrih športnikov. Posebno med pionirji metalce nite gimnazije je mnogo navdušenih telovadcev. To so pokazali pionirji v terek 19. oktobra, pri športnem dnevu, ko so tekmovali med seboj v raznih športnih panogah. Zanimivo je bilo tek v 150 metrov, ko so tekmovalci iz Metlike izšli tudi Plet in Kastelic, sedanja republikanska prvaka v metu kopja. Prikaže mo, da se bo to razvilo še mnogo dobrih športnikov. Posebno med pionirji metalce nite gimnazije je mnogo navdušenih telovadcev. To so pokazali pionirji v terek 19. oktobra, pri športnem dnevu, ko so tekmovali med seboj v raznih športnih panogah. Zanimivo je bilo tek v 150 metrov, ko so tekmovalci iz Metlike izšli tudi Plet in Kastelic, sedanja republikanska prvaka v metu kopja. Prikaže mo, da se bo to razvilo še mnogo dobrih športnikov. Posebno med pionirji metalce nite gimnazije je mnogo navdušenih telovadcev. To so pokazali pionirji v terek 19. oktobra, pri športnem dnevu, ko so tekmovali med seboj v raznih športnih panogah. Zanimivo je bilo tek v 150 metrov, ko so tekmovalci iz Metlike izšli tudi Plet in Kastelic, sedanja republikanska prvaka v metu kopja. Prikaže mo, da se bo to razvilo še mnogo dobrih športnikov. Posebno med pionirji metalce nite gimnazije je mnogo navdušenih telovadcev. To so pokazali pionirji v terek 19. oktobra, pri športnem dnevu, ko so tekmovali med seboj v raznih športnih panogah. Zanimivo je bilo tek v 150 metrov, ko so tekmovalci iz Metlike izšli tudi Plet in Kastelic, sedanja republikanska prvaka v metu kopja. Prikaže mo, da se bo to razvilo še mnogo dobrih športnikov. Posebno med pionirji metalce nite gimnazije je mnogo navdušenih telovadcev. To so pokazali pionirji v terek 19. oktobra, pri športnem dnevu, ko so tekmovali med seboj v raznih športnih panogah. Zanimivo je bilo tek v 150 metrov, ko so tekmovalci iz Metlike izšli tudi Plet in Kastelic, sedanja republikanska prvaka v metu kopja. Prikaže mo, da se bo to razvilo še mnogo dobrih športnikov. Posebno med pionirji metalce nite gimnazije je mnogo navdušenih telovadcev. To so pokazali pionirji v terek 19. oktobra, pri športnem dnevu, ko so tekmovali med seboj v raznih športnih panogah. Zanimivo je bilo tek v 150 metrov, ko so tekmovalci iz Metlike izšli tudi Plet in Kastelic, sedanja republikanska prvaka v metu kopja. Prikaže mo, da se bo to razvilo še mnogo dobrih športnikov. Posebno med pionirji metalce nite gimnazije je mnogo navdušenih telovadcev. To so pokazali pionirji v terek 19. oktobra, pri športnem dnevu, ko so tekmovali med seboj v raznih športnih panogah. Zanimivo je bilo tek v 150 metrov, ko so tekmovalci iz Metlike izšli tudi Plet in Kastelic, sedanja republikanska prvaka v metu kopja. Prikaže mo, da se bo to razvilo še mnogo dobrih športnikov. Posebno med pionirji metalce nite gimnazije je mnogo navdušenih telovadcev. To so pokazali pionirji v terek 19. oktobra, pri športnem dnevu, ko so tekmovali med seboj v raznih športnih panogah. Zanimivo je bilo tek v 150 metrov, ko so tekmovalci iz Metlike izšli tudi Plet in Kastelic, sedanja republikanska prvaka v metu kopja. Prikaže mo, da se bo to razvilo še mnogo dobrih športnikov. Posebno med pionirji metalce nite gimnazije je mnogo navdušenih telovadcev. To so pokazali pionirji v terek 19. oktobra, pri športnem dnevu, ko so tekmovali med seboj v raznih športnih panogah. Zanimivo je bilo tek v 150 metrov, ko so tekmovalci iz Metlike izšli tudi Plet in Kastelic, sedanja republikanska prvaka v metu kopja. Prikaže mo, da se bo to razvilo še mnogo dobrih športnikov. Posebno med pionirji metalce nite gimnazije je mnogo navdušenih telovadcev. To so pokazali pionirji v terek 19. oktobra, pri športnem dnevu, ko so tekmovali med seboj v raznih športnih panogah. Zanimivo je bilo tek v 150 metrov, ko so tekmovalci iz Metlike izšli tudi Plet in Kastelic, sedanja republikanska prvaka v metu kopja. Prikaže mo, da se bo to razvilo še mnogo dobrih športnikov. Posebno med pionirji metalce nite gimnazije je mnogo navdušenih telovadcev. To so pokazali pionirji v terek 19. oktobra, pri športnem dnevu, ko so tekmovali med seboj v raznih športnih panogah. Zanimivo je bilo tek v 150 metrov, ko so tekmovalci iz Metlike izšli tudi Plet in Kastelic, sedanja republikanska prvaka v metu kopja. Prikaže mo, da se bo to razvilo še mnogo dobrih športnikov. Posebno med pionirji metalce nite gimnazije je mnogo navdušenih telovadcev. To so pokazali pionirji v terek 19. oktobra, pri športnem dnevu, ko so tekmovali med seboj v raznih športnih panogah. Zanimivo je bilo tek v 150 metrov, ko so tekmovalci iz Metlike izšli tudi Plet in Kastelic, sedanja republikanska prvaka v metu kopja. Prikaže mo, da se bo to razvilo še mnogo dobrih športnikov. Posebno med pionirji metalce nite gimnazije je mnogo navdušenih telovadcev. To so pokazali pionirji v terek 19. oktobra, pri športnem dnevu, ko so tekmovali med seboj v raznih športnih panogah. Zanimivo je bilo tek v 150 metrov, ko so tekmovalci iz Metlike izšli tudi Plet in Kastelic, sedanja republikanska prvaka v metu kopja. Prikaže mo, da se bo to razvilo še mnogo dobrih športnikov. Posebno med pionirji metalce nite gimnazije je mnogo navdušenih telovadcev. To so pokazali pionirji v terek 19. oktobra, pri športnem dnevu, ko so tekmovali med seboj v raznih športnih panogah. Zanimivo je bilo tek v 150 metrov, ko so tekmovalci iz Metlike izšli tudi Plet in Kastelic, sedanja republikanska prvaka v metu kopja. Prikaže mo, da se bo to razvilo še mnogo dobrih športnikov. Posebno med pionirji metalce nite gimnazije je mnogo navdušenih telovadcev. To so pokazali pionirji v terek 19. oktobra, pri športnem dnevu, ko so tekmovali med seboj v raznih športnih panogah. Zanimivo je bilo tek v 150 metrov, ko so tekmovalci iz Metlike izšli tudi Plet in Kastelic, sedanja republikanska prvaka v metu kopja. Prikaže mo, da se bo to razvilo še mnogo dobrih športnikov. Posebno med pionirji metalce nite gimnazije je mnogo navdušenih telovadcev. To so pokazali pionirji v terek 19. oktobra, pri športnem dnevu, ko so tekmovali med seboj v raznih športnih panogah. Zanimivo je bilo tek v 150 metrov, ko so tekmovalci iz Metlike izšli tudi Plet in Kastelic, sedanja republikanska prvaka v metu kopja. Prikaže mo, da se bo to razvilo še mnogo dobrih športnikov. Posebno med pionirji metalce nite gimnazije je mnogo navdušenih telovadcev. To so pokazali pionirji v terek 19. oktobra, pri športnem dnevu, ko so tekmovali med seboj v raznih športnih panogah. Zanimivo je bilo tek v 150 metrov, ko so tekmovalci iz Metlike izšli tudi Plet in Kastelic, sedanja republikanska prvaka v metu kopja. Prikaže mo, da se bo to razvilo še mnogo dobrih športnikov. Posebno med pionirji metalce nite gimnazije je mnogo navdušenih telovadcev. To so pokazali pionirji v terek 19. oktobra, pri športnem dnevu, ko so tekmovali med seboj v raznih športnih panogah. Zanimivo je bilo tek v 150 metrov, ko so tekmovalci iz Metlike izšli tudi Plet in Kastelic, sedanja republikanska prvaka v metu kopja. Prikaže mo, da se bo to razvilo še mnogo dobrih športnikov. Posebno med pionirji metalce nite gimnazije je mnogo navdušenih telovadcev. To so pokazali pionirji v terek 19. oktobra, pri športnem dnevu, ko so tekmovali med seboj v raznih športnih panogah. Zanimivo je bilo tek v 150 metrov, ko so tekmovalci iz Metlike izšli tudi Plet in Kastelic, sedanja republikanska prvaka v metu kopja. Prikaže mo, da se bo to razvilo še mnogo dobrih športnikov. Posebno med pionirji metalce nite gimnazije je mnogo navdušenih telovadcev. To so pokazali pionirji v terek 19. oktobra, pri športnem dnevu, ko so tekmovali med seboj v raznih športnih panogah. Zanimivo je bilo tek v 150 metrov, ko so tekmovalci iz Metlike izšli tudi Plet in Kastelic, sedanja republikanska prvaka v metu kopja. Prikaže mo, da se bo to razvilo še mnogo dobrih športnikov. Posebno med pionirji metalce nite gimnazije je mnogo navdušenih telovadcev. To so pokazali pionirji v terek 19. oktobra, pri športnem dnevu, ko so tekmovali med seboj v raznih športnih panogah. Zanimivo je bilo tek v 150 metrov, ko so tekmovalci iz Metlike izšli tudi Plet in Kastelic, sedanja republikanska prvaka v metu kopja. Prikaže mo, da se bo to razvilo še mnogo dobrih športnikov. Posebno med pionirji metalce nite gimnazije je mnogo navdušenih telovadcev. To so pokazali pionirji v terek 19. oktobra, pri športnem dnevu, ko so tekmovali med seboj v raznih športnih panogah. Zanimivo je bilo tek v 150 metrov, ko so tekmovalci iz Metlike izšli tudi Plet in Kastelic, sedanja republikanska prvaka v metu kopja. Prikaže mo, da se bo to razvilo še mnogo dobrih športnikov. Posebno med pionirji metalce nite gimnazije je mnogo navdušenih telovadcev. To so pokazali pionirji v terek 19. oktobra, pri športnem dnevu, ko so tekmovali med seboj v raznih športnih panogah. Zanimivo je bilo tek v 150 metrov, ko so tekmovalci iz Metlike izšli tudi Plet in Kastelic, sedanja republikanska prvaka v metu kopja. Prikaže mo, da se bo to razvilo še mnogo dobrih športnikov. Posebno med pionirji metalce nite gimnazije je mnogo navdušenih telovadcev. To so pokazali pionirji v terek 19. oktobra, pri športnem dnevu, ko so tekmovali med seboj v raznih športnih panogah. Zanimivo je bilo tek v 150 metrov, ko so tekmovalci iz Metlike izšli tudi Plet in Kastelic, sedanja republikanska prvaka v metu kopja. Prikaže mo, da se bo to razvilo še mnogo dobrih športnikov. Posebno med pionirji metalce nite gimnazije je mnogo navdušenih telovadcev. To so pokazali pionirji v terek 19. oktobra, pri športnem dnevu, ko so tekmovali med seboj v raznih športnih panogah. Zanimivo je bilo tek v 150 metrov, ko so tekmovalci iz Metlike izšli tudi Plet in Kastelic, sedanja republikanska prvaka v metu kopja. Prikaže mo, da se bo to razvilo še mnogo dobrih športnikov. Posebno med pionirji metalce nite gimnazije je mnogo navdušenih telovadcev. To so pokazali pionirji v terek 19. oktobra, pri športnem dnevu, ko so tekmovali med seboj v raznih športnih panogah. Zanimivo je bilo tek v 150 metrov, ko so tekmovalci iz Metlike izšli tudi Plet in Kastelic, sedanja republikanska prvaka v metu kopja. Prikaže mo, da se bo to razvilo še mnogo dobrih športnikov. Posebno med pionirji metalce nite gimnazije je mnogo navdušenih telovadcev. To so pokazali pionirji v terek 19. oktobra, pri športnem dnevu, ko so tekmovali med seboj v raznih športnih panogah. Zanimivo je bilo tek v 150 metrov, ko so tekmovalci iz Metlike izšli tudi Plet in Kastelic, sedanja republikanska prvaka v metu kopja. Prikaže mo, da se bo to razvilo še mnogo dobrih športnikov. Posebno med pionirji metalce nite gimnazije je mnogo navdušenih telovadcev. To so pokazali pionirji v terek 19. oktobra, pri športnem dnevu, ko so tekmovali med seboj v raznih športnih panogah. Zanimivo je bilo tek v 150 metrov, ko so tekmovalci iz Metlike izšli tudi Plet in Kastelic, sedanja republikanska prvaka v metu kopja. Prikaže mo, da se bo to razvilo še mnogo dobrih športnikov. Posebno med pionirji metalce nite gimnazije je mnogo navdušenih telovadcev. To so pokazali pionirji v terek 19. oktobra, pri športnem dnevu, ko so tekmovali med seboj v raznih športnih panogah. Zanimivo je bilo tek v 150 metrov, ko so tekmovalci iz Metlike izšli tudi Plet in Kastelic, sedanja republikanska prvaka v metu kopja. Prikaže mo, da se bo to razvilo še mnogo dobrih športnikov. Posebno med pionirji metalce nite gimnazije je mnogo navdušenih telovadcev. To so pokazali pionirji v terek 19. oktobra, pri športnem dnevu, ko so tekmovali med seboj v raznih športnih panogah. Zanimivo je bilo tek v 150 metrov, ko so tekmovalci iz Metlike izšli tudi Plet in Kastelic, sedanja republikanska prvaka v metu kopja. Prikaže mo, da se bo to razvilo še mnogo dobrih športnikov. Posebno med pionirji metalce nite gimnazije je mnogo navdušenih telovadcev. To so pokazali pionirji v terek 19. oktobra, pri športnem dnevu, ko so tekmovali med seboj v raznih športnih panogah. Zanimivo je bilo tek v 150 metrov, ko so tekmovalci iz Metlike izšli tudi Plet in Kastelic, sedanja republikanska prvaka v metu kopja. Prikaže mo, da se bo to razvilo še mnogo dobrih športnikov. Posebno med pionirji metalce nite gimnazije je mnogo navdušenih telovadcev. To so pokazali pionirji v terek 19. oktobra, pri športnem dnevu, ko so tekmovali med seboj v raznih športnih panogah. Zanimivo je bilo tek v 150 metrov, ko so tekmovalci iz Metlike izšli tudi Plet in Kastelic, sedanja republikanska prvaka v metu kopja. Prikaže mo, da se bo to razvilo še mnogo dobrih športnikov. Posebno med pionirji metalce nite gimnazije je mnogo navdušenih telovadcev. To so pokazali pionirji v terek 19. oktobra, pri športnem dnevu, ko so tekmovali med seboj v raznih športnih panogah. Zanimivo je bilo tek v 150 metrov, ko so tekmovalci iz Metlike izšli tudi Plet in Kastelic, sedanja republikanska prvaka v metu kopja. Prikaže mo, da se bo to razvilo še mnogo dobrih

Janez Vajkard Valvasor

NOVO MESTO

Mesto Rudolfswerth, sicer navadno Neustädlein imenovano, v kranjskem jeziku Novo mesto, v latinščini Rudolfswertha ali Neustadium, spada k Dolenjski in leži med Ljubljano in Karlovcem osem milj od mesta Ljubljane in šest od Karlova, od Metlike pa tri...

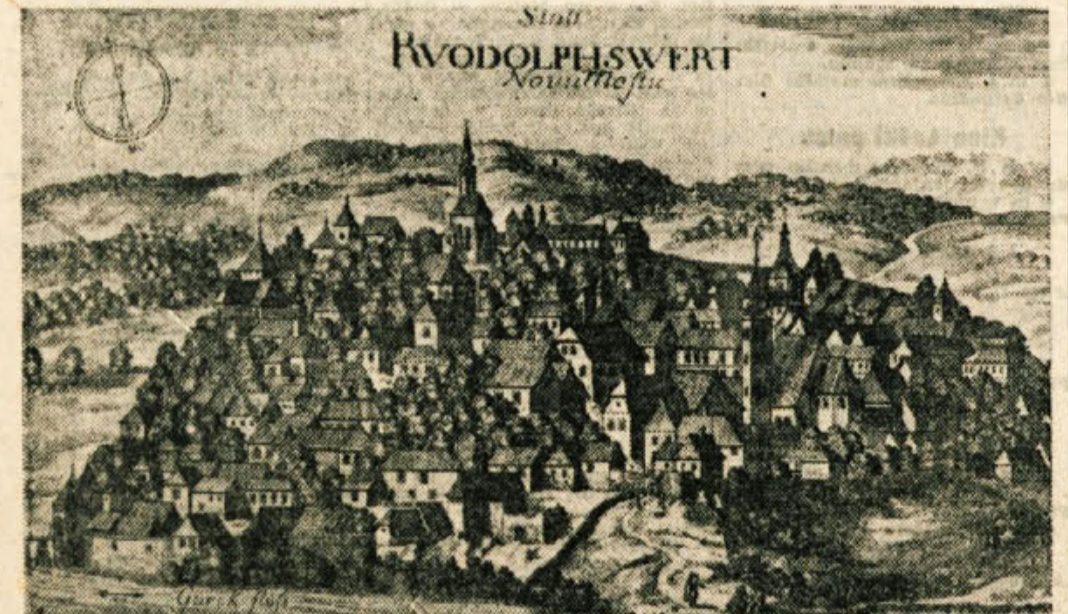
Novo mesto leži ob reki Krki: čez njo je zgrajen čeden lesen most. Dviga se na lepem griču in je od narave utrjeno; vendar pa je obdano s hribi,

pobilo. Ker so se tako pogumno držali, je cesar Fridrih naklonil meščanom imenitne svobodštine in jim tudi dovolil, pečatiti z rdečim voskom.

Cepprav dedni sovražnik s svojimi roparskimi krempji tega mesta ni mogel porušiti, je vendar z raznimi barbarškimi vpadi neznanško škodo prizadejal kraju samemu in deželi okoli Novega mesta, kakor je najti v letopisih v letu 1469, 1492 in 1547. Leta

1547 so dvakrat prišli pred mesto in so v okolici vse pokvarili.

In kakšno gorje je v Novem mestu povzročil element ognja! Leta 1576, pred pustom, je mesto zgorelo. V 1583. letu je nenasični požarih požar, kar je od zadnjega požara ostalo in kar so na novo sezidali. Leta 1605, dne 3. oktobra, je ogenj zagrabil trg in upepelil več ko šestdeset hiš. Da, še pred kratkim, 1664. leta, je mesto na žalost mo-

Taka je bila dolenjska metropola okrog leta 1670 (iz Valvasorja)

ki so večji in višji od mesta samega, tako da se da prav lahko s topovi strahovati: brez njih pa sovražnik nič ne more. V mestu so velik trg, lepe hiše, prošnja in frančiškanski, pred mostom tudi kapucinski samostan.

Dožvelo pa je to mesto od ustanovitve veliko sprememb, srečnih in nesrečnih naključkov. Nekoč ga je avstrijska hiša zastavila grofom Celjskim in pozneje, okoli leta 1421, ga je grof Herman Celjski izročil z drugimi posestvi sinu Frideriku. Leta 1435 sta vojvoda Albreht in grof Celjski močno oblegala mesto, ker se ta vojvoda s svojim gospodarjem bratom, cesarjem Friderikom, ni mogel sporazumeti zaradi delitve dežel. Njun napad pa je ostal brez učinka, zakaj mesto ga je hrabro odbilo in veliko oblegovalcev

1469 so Turki, kakor že omenjeno, strašno opustošili in požgali okolico. Leta 1492 so poskušali zavzeti Novo mesto, so pa bili prej tepeni. Zato so vse okoli mesta pometli z metlo uničevanja in so drugi kraji morali tem ostrije občutiti trgajoče kremplje divjih bestij. Zafigali so vasi, trge in mesta, podirali ubogim ljudem hiše, davili može in žene, natikali otroke na plotove ali jih raztrpavali ob zidovju, zabadali ali sekali neoborožene ljudi in vezali bogatine ko pse ter jih zvezane gnali pred seboj v sužnost. Toda, kakor rečeno, pred Novim mestom so jih zavrnili. In to se je zgodilo tedaj, ko je bil Alh paša s 10.000 možmi tepen na Koroskem; talirat so jih pobili 7000, a tudi kristjanov brez ranjenec je obležalo 6000. Leta

ralo občutiti ognjeno šibo, ko je s francijskim samostanom in cerkvi ured (izvzemno) nekaj hišic do tal pogorelo. Nič manj škoda ko uničujoči ogenj hišam, je prizadejala nesrečna kuga v tem mestu: 1578. leta in tudi 1590. je pobrala veliko ljudi; tako malo jih je pustila, da je trava na trgu tako visoko zrastle, da so je s koso mogli kositi. Leta 1625 je kuga uničila v Novem mestu štiri st. oseb. Ko so pisali 1748, pa je v mrtvaške bukve zapisala in iz števila živih črtala samo osemnajst oseb.

(Iz knjige: Mirko Rupel Valvasorjevo berilo. Izdala Mladinska knjiga 1951.)

Princ prodaja sužnje

Cepprav so skoraj vse države na svetu podpisale Deklaracijo Združenih narodov o pravih človeka, so v arabskih državah trgovine s sužnji to je z ljudmi, še vedno na dnevnem redu. V Kairu (Egipt) je pred kratkim 22-letni princ Jehia Iben El Mutahar prodal svoje sužnje, med njimi 14 deklet, za 20.000 dolarjev. Sužnje je kupil neki arabski veletrgovec.

V Jemenu prodajajo mlade ženske, suvožene iz Indije, Etiopije ali ostalih afriških predelov po 150 dolarjev »komad«. Za izredno lepe sužnje plačujejo bogati Arabci tudi do 2.500 dolarjev.

JUGOSLOVANSKA LOTERIJA

Poročilo o zrebanju srečk 50. kola dne 23. oktobra 1954 v Kikindi

Table with columns for ticket numbers and prize amounts in dinars. Includes sub-headers for 'Srečke, ki se končajo s spodaj označenimi številkami' and 'Srečke, ki se končajo s spodaj označenimi številkami'.

Skupno je bilo izrebranih 394.488 dobitkov in s premij v skupni vrednosti 80.498.000 dinarjev.

V zneskih za izplačilo so vezani dobitki že upoštevani. Dobitke izplačujemo samo po uradni zbirni listi. Vse dobitke do 50.000 dinarjev izplačujejo zastopniki Jugoslovanske loterije, ki so v vseh večjih krajih Slovenije, dobitke od 3.000 do 50.000 dinarjev pa tudi Narodna banka FLRJ. Dobitke do 100.000 dinarjev in vse premije izplačuje Glavna direkcija in republiške direkcije Jugoslov. loterije. V Sloveniji sta zadeli po 100.000 dinarjev srečki št. 0015340, prodana v Celju in št. 0015346, prodana v Ljubljani. Srečna dobitnika naj se javita zaradi izplačila Jugoslovanski loteriji. Direkciji za LRS v Ljubljani, Beethovnova 10.

Smrt v Mehiki

Mehika je svojevrstna in čudna dežela. Tudi njen humor je nekaj posebnega. Znan je, kako Mehikanci povezujejo smeh in smrt. Francoz Robert Eskarpi, profesor filozofije, ki je dolgo let živel v Mehiki piše:

»Zlepa ne bom pozabil svojega prihoda v neko mesto, zvečer pred Vsemimi mrtvimi. Nikoli nisem bil videl Mehikance bolj vesele. Bil je pravi festival črnega humorja, karneval smrti. Za ameriške turiste, ki so prihiteli gledat ceremonije pred praznikom Vernih duš, so Indijanci pri vhodu na pokopališče postavili veliko osvetljeno tablo z napisom: Noche de Muertos. Welcome! — Noč mrtvih. Dobrodošli!

Noče de Muertos — noč mrtvih je velik praznik Mehikancev, praznik žalosti in smeha obenem. Otroci dobivajo za igrače okostnjake, krste, miniaturne pogrebe in za posladek lobanje iz sladkorja. Slaščičarji prodajajo posebni »pan de muertos« — kruh mrtvih, okrašen s prekrizanimi kostmi, pred slaščičarnjami pa plešejo ljudje pavilbovske »mrtvaške plesce«.

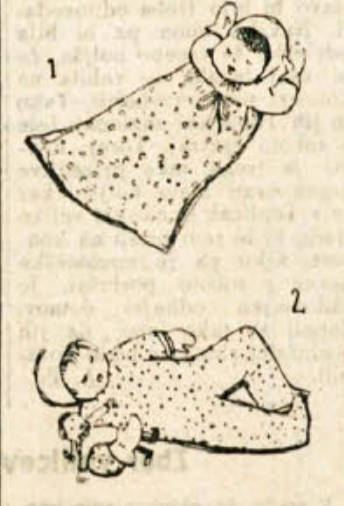
Ta dan je po vsej Mehiki navada pošiljati prijateljem in drugem »cavaleras« — neke vrste jedrnatih nagrobnikov, včasih zelo pikrih. Na primer napis za ministra vojne:

On, ki je tako dolge počiva, v vojni,

se je zdaj oddahnil v miru... Ali tale napis za dekle Rosito Alvarez, ki jo je ubil njen ljubimec, ker je plesala z drugim: Tisto noč, ko je umrla, je Rosita imela srečo: od tih krogel, ki so jo za delele samo ena bila je smrtna!

Nič ni bolj veselega v Mehiki kot praznovanje Dneva mrtvih, pa tudi nič bolj turboznega. Smrt in ples plešeta skupaj.

Cepprav sonce nekaj ur dnevno še kar toplo sije, naj ne prevara, da še ni čas lotiti se pripravljanja toplih zimskih oblačil. Skrbne matere gotovo ob večerih pridno vrte pletiljke ter izdelujejo

fanele ter jo pod pazduho zadržemo (sl. 1). Če ne trpi rok pod odejo, mu naredimo iz ostankov fanele rokavice brez prstov, ki imajo v zaprežju elastiko. S tem bomo nekaterim otrokom tudi prepričali, da bi pred spanjem ali v spanju vlekli prste. Večjim otrokom, ki nemirno spijo in jih moramo stalno pokrivati, sešijemo pidžamo s toliko daljšimi hlačkami, da jim hlačnice spodaj sešijemo. Če se bo razbrazil, ga bo v njej manj zeblo, kot če ima razgajane noge (sl. 2). V otroški postelji bo potrebno navezati odejo na palčke ograje tako, da se bo otrok neovirano obračal, a vendar ne razkrijl. Zato pršijemo na gornja ogla odeje dovoljo dolgo vrvice.

Če obujemo otroku dolge nogavice, mu nkar ne dajamo okroglih gumijastih podvez, ki ovirajo obtok krvi, temveč mu sešijemo iz pralnega blaga modreček, na katerega pripenjamo elastiko z gumbicami. Obutev otroka je poglavje zase. Zal so se na podeželju kar preveč uveljavili gumijasti škorenjčki kot obuvajo za vse leto. Ker pa so premalo zračni in tudi zelo hladni, bi

Ste otrokom že pripravili topla oblačila?

jih smeli otroci nositi le v deževju ali kvečjemu južnem snegu. Sicer se jim ali nogo spotjijo ali pa si zaradi njih nakopijejo trdovratne ozeblene. Res je precejšen izdelek, če kupimo otroku za zimo gojzerje, vendar bo le v njih toplo obut in to je prvi pogoj, da se ne prehladi.

Da ne bo izgubljal v šoli ali vrucu kape, šala, rokavice, vsiljimo na notranji strani teh oblačil njegovo ime, manjšim otrokom pa tudi rokavice pršijemo na vrvice, ki naj bodo dovoljo dolga, da jo potegne skozi rokavice plašča ali sukničice. Ta trak lahko pršijemo znotraj na ovratniku.

Ob nakupu blaga za obleke, plašče, hlače, se ravnajte po pravilu: »Nimam dovoljo denarja, da bi kupovala poceni blago«. Ni treba kupiti najdražje, vendar tako dobro blago, da ga otrok ne strga in bo lahko služilo še bratcu in sestrici.

Če bomo še pravočasno spustili robove, podaljšali naramnice, rokave in drugo otroškim oblačilom, nas zima ne bo prehitela in otroka bo prvi hujski mrzav našel dobro obvarovanega. Zg.

Ko je divjala „španska“

Gripa je leta 1918 pobrala nad 20 milijonov ljudi

Sedmega septembra 1918. leta se je v Devensu, država Massachusetts (ZDA) neki vojak javil za zdravniški pregled. Imel je vročino in je tožil na bolečine v grlu, zlasti pa v grlu. Drugi dan so se pripravilo še 12 vojakov, 20. septembra jih je ležalo že čez dva tisoč. Zdravniki so po simptomih označili to epidemijo za gripo.

Tako je proti koncu prve svetovne vojne izbruhnila najstrašnejša moderna epidemija. Razsajala ni dolgo, samo tri mesece. Toda v treh mesecih je val svetovne gripe ali »španske«, kakor so jo imenovali (misleč, da je prišla iz Španije) pobral na svetu več ko 20 milijonov ljudi — to je 2 milijona več kot jih je porlilo v obeh svetovnih vojnah. Bolezen je izbruhnila hkrati na več krajih po vsej zemlji obli. Največ ljudi je pobrala v Aziji — 16 milijonov, v Evropi nad 2 milijona, 1 milijon 300 tisoč v Afriki, okrog 2 milijona pa v Severni in Južni Ameriki. Epidemija se je širila z bliskovito nalietjo in hitro morila ljudi. Tako je v mestu Filadelfiji umrlo v enem samem dnevu 650 ljudi. Pov-

sod se je bolezen razvijala na isti način — okuženi človek je zbolel po treh dneh, nato ga je vročina kuhala tri do pet dni. Če ni bilo komplikacij si je hitro opomogel, toda »španska« je večinoma povzročila druge bolezni, zlasti vnetje pljuč. Bilo je najbolj žalostno, da je ta gripa napadala posebno noseče žene in so tako nastajale v družinah dvojne tragedije — umrla je mati in prezgodaj rojeno dete. Vsi napori zdravnikov in vsa zdravila niso bila v stanju, da zaustavijo strašni pohod te bolezni. Povsod po svetu so bile zaprite vse šole, gledališča in večina cerkva. V Angliji je pošta s posebno prošnjo zaprosila ljudi, naj uporabljajo čim manj telefonov, kajti večina telefonskih slušalnic je bila bolna ali že mrtva. Ker se je bolezen prenašala z dihom, so zdravstvene organizacije priporočale meščanom, naj nosijo maske.

Samo dve epidemiji v vsej svetovni zgodovini sta razsajali tako hudo, kakor gripa leta 1918 — strašna kuga leta 542 po n. š. in črna kuga v 14. stoletju.

To in ono iz Strug

Cesto, ki so jo začeli graditi že v stari Jugoslaviji proti Kočevju, sedaj spet grade in upamo, da bo v doglednem času dograjena. V stari Jugoslaviji so jo gradili samo ob volivah in je bila ta cesta le nekak volilni golaž. Od kraja so gradili samo štiri metre široko cestišče, sedaj pa ga širijo na 7 metrov. Pri delih je zaposlena po večini le domača delovna sila, pretžno ženska. Cesta kar lepo napreduje. Ko bo zgrajena, se bo skrajšala pot iz Ljubljane do Kočevja za 6 km, že pri Grosuplju pa se bo priključila na novo avtomobilsko cesto Ljubljana—Zagreb.

seki so poslovali zadovoljivo. Zadruga je kupila mlatilnico, ki bo zadošala domačim potrebam. Z njo je prihranjeno članom veliko truda, saj so morali prevoziti žito na mlavčev celo v Dobropolej. Sklenjeno je, da bodo v okviru zadruge ustanovljeni še drugi oddelki, kot so obrtna in uslužbna podjetja. Član okrajne zadruge zveze Kočevje tov. Sporar, ki se je udeležil polletnega obnega zbora je dal zadrugišnikom polno navodil za nadaljno zadrugo delo in še posebej poudaril, da je treba v bodoče posvetiti več pozornosti izbiri semen ter iskanju novih dohodkov.

Polletni občni zbor kmetijske zadruge je pokazal lep napredek zadrugnega gospodarjenja. Napredek je zlasti očiten pri živinoreji, saj strukška živina prednjači v kočevskem okraju. Tudi ostali od-

Elektrifikacija Strug je nujno potrebna. Večina gospodarstev ima že napravljeno napeljavo in sedaj nestrno čakajo, da bodo dobili še električni tok. Tudi domači mlin čaka energije, ki pride po odtok. Sedaj nosijo domačini žito v mlin v 12 km oddaljeni Dobropolej, ali celo v Zagradec ob Krki. D. K.

Vedno več zločinov v Ameriki

Po poročilu direktorja ameriške tajne policije FBI Edgarja Hooverja, bo letošnje število zločinov v Ameriki največje, kar jih poznajo. Samo v prvem polletju je število kaznivih dejanj naraslo za 8,5%. Od januarja do junija so imeli v Ameriki: 3.420 umorov, 2.960 umorov »aloc neprevidnosti, 8.750 kramarnih napadov na ženske, 36.650 roparskih napadov, 45 tisočstotideset napadov s strelnim orožjem, 265.120 vlov in 665.550 tatvin. Skupno vseh zločinov v šestih mesecih 1.136.140.

Zanimivosti

Ce zdravnik pove ženski resnico

V Koloradu (ZDA) je prišla k zdravniku precej debela ženska. Ko ji je zdravnik odkrito povedal, da se njena debelost še veča, se je silno razburila. Zdravniku je razbila dve akni v ordinaciji, poškodovala rentgenski aparat in razmetala vse knjige. Skupno mu je napravila škodo za 35.000 dolarjev in samó zato, ker ji je povedal resnico, da se debeli. Zdravnik jo seveda toži za plačilo škode.

Pridnost moža — vzrok ločitve

Neka Florence B. Figowi je pred kratkim vložila tožbo za razvezo zakona. V obrazložitvi vzroka govaja, da se hoče ločiti od moža, ker preveč ljubi hišni red. Navedla je, da mož sam kuha, pomiva posodo, čist stanovanje, umiva okna, šiva in pere perilo in pod. Se celo pogledati je ne pusti v lonce. Baje je tako strog, da zahteva od nje, da se sezuje čevlje, predno stopi v sobo.

Ameriška demokracija v drugi luči

Podčastnik ameriške vojske Claude Batchelor se je boril na Koreji, kjer je bil ujet. Baje je v ujetništvu sodeloval s komunisti. Ko se je po končani vojni vrnil domov, so ga postavili pred vojaško sodišče. Ki mu je zaradi sodelovanja s komunisti prisodilo dosmrtno ječo, poostreno s trdim delom.

»Mama, ali lahko ugameš, kaj je v tvoji pernici?«

Stane Gabrovec

Bela krajina do naselitve Slovencev

Obmejni položaj Bele krajine, ki zaključuje slovensko ozemlje na jugovzhodu, in odmakljenost od glavnih poti in središč, sta v mnogem izoblikovala svojevrstnost te dežele med Gorjanci in Kolpo v okviru slovenskega prostora. Ta svojevrstnost, ki jo občutimo še danes, da govorimo muzejsko, v etnografski podobni deželi, je bila tu že v najstarejšem času, ki ga lahko še vključimo v krog našega spoznavanja v prazgodovini. Najrazličnejša plemena, znana in neznaná, so šla skozi slovensko ozemlje, ki je ves čas kazalo prav ta izrazito prehodni značaj in drzno bi bilo govoriti o enotnosti slovenskega prostora v znanstvenem smislu. Ta prostor vede danes slovenski narod, ki ga naseljuje. Prav na področju prazgodovinske arheološke vede pa ta važni člen odpade. Če dostikrat današnja naselja spopadajo tudi s prazgodovinskimi ostanki, govori to o močnem vplivu geografske lege na naseljevanje, ki pride posebej močno do izraza v geografsko iz-

razito ugodnih krajih, kot so n. pr. pri nas Ljubljana, Ptuj in še nekatera druga mesta. Vedno pa seveda geografska lega ni tako močna, da bi si podrejala druge gospodarske, sociološke in politične vidike. Če torej govorimo o enotnosti slovenskega prostora in v okviru njega razumljivi, čeprav specifični podobi Bele krajine, nam je enotnost seveda relativen in metodološki pojem, ki ga z vs. upravičeno stopnjo poudarjamo prav zaradi tega, ker smo tudi v prazgodovinski in arheološki vedni postali večkrat samo privesek nekdanjega avstrijsko-nemškega prostora. Za priznanje in zaslužni znanstveniki večkrat niso mogli stopiti iz začrnjenega kroga, v katerem je bilo naše ozemlje nekako večno v namerju predvojnega Ljubljane do cesarskega Dunaja.

Geografsko tvori Bela krajina dosti izrazito prirodno enoto, ki jo sapirajo na severu Gorjanci, proti zahodu kočevski hribi, na jugu in jugovzhodu pa Kolpa, ki je hkrati meja med Slo-

venijo in Hrvatsko. To ozemlje je bilo že v najstarejših časih bogato naseljeno in ni je dobe, ko ne bi ta, danes s slovenskim znojem in krvjo prepोजना semlja, zamikala tudi prebivalca, ga na njegovih poteh ustavila in zvalila, da njej zaupa svoje življenje. Različni so bili motivi, ki so prebivalca ustavili: kraški svet s svojimi jamami je najbrže privabil starokamenega prebivalca, sorodnike in sodobnika prebivalca iz Kra-pine in Medvedje pečine v Lokvah, da imenujem le najslabše in najbolj znano praeolitsko postajo. V jami treh bratov ob Kolpi pa so dobili sledove jamskega medveda. Najbrž, pravim, kajti danes nimamo iz Bele krajine še nobenih paleolitskih ostankov. Toda te je le na videz močan protidokaz. Priznati si moramo namreč, da tega našega najstarejšega prednika tudi iskali nismo preveč. Arheološko dobo Bele krajine, kolikor jo poznamo, nam je namreč v celoti odkril J. Pečnik, ta narečni sishopalcev

kranjskih starine, ki je prav kmečko-podjetno izbral modo branjanja po prazgodovinskih spomenikih, modo, ki jo je rodila pozitivistična zgodovina XIX. stoletja. Ta je privratar obrnil svoj pogled tudi na izvenklastne spomenike, rodila obovladala se ne, v tedanj kranjski provinci še celo ne Bistroumni možak je spretno zabil tedanje hlastanje po vedno novih predmetih in težnjo dunajskega in ljubljanskega muzeja, da si jih pridobe. Spor med dunajskim in ljubljanskim muzejem je še celo oddaljšal življenje Pečnikovemu »znanstvenemu« delu: Ko so na Dunaju že davno poznali tudi modernije in res znanstveno metodo arheološkega dela, jih je težnja po bogatem slovenskem materialu še vedno zapeljala, da so zamižali tudi na obe oči in kupovali do Pečnika. Tako marsikateri poznejši izliv jeze Szombathija in Hoernesa nad neznanstvenim početjem ni popolnoma iskren. Pečnika pa paleolit še ni mogel antati.

V neolitu je staro paleolitsko birkvo gospodarstvo in lov zamenjalo poljedelstvo in živinoreja. Bogate neolitske kultu-

re v Srbiji nimajo za sedaj na slovenskem ozemlju še nobenega odmeva, oziroma jih še ne poznamo. Tudi v Beli krajini ne. Posamezne najdbe kamenitih sekir in kladiv (v Metliki in Podzemlju) še niso prepričljivi dokaz neolitika, ampak so verjetnejši ostanki poznejše slavanske kulture, kot jo po nazivu iz Vinomera. Niti Starčevu, niti Vinča v Srbiji nista posredovala tedaj tako razgibane življenjske sile sredozemskega prostora našim krajem. Šele na koncu Vinče nam element badenske kulture, ki jih najdemo tako v Vinči kot na ljubljanskem barju, dajejo orve izrazite stične točke. To je že čas tako imenovanega neolita, prehodne dobe med neolitom in kovino, ko je prazgodovinski človek na slovenskem ozemlju po paleolitu prvič bogatejši izpregovoril. Pod pojmom slavanske kulture združujemo danes najdišča, kot so pri nas v Sloveniji na ljubljanskem barju, na bližnjem vzhodu pa predvsem v Vučedolu, Zoku, Hrustovčah pečini in še drugje. Tudi v Beli krajini namreč važno postojanko iz tega časa. Na Vinomeru, pristavi državnega posestva, ki le-

ži severno od ceste, ki drži iz Metlike proti Draščem, je leta 1940 dr. Ložar izkopal prazgodovinske stanovanjske jame iz te dobe. Njih oblika se ni dala več natanko ugotoviti, tako da ne vemo, ali gre za pravokoten ali nepravilno ovalen tloris, vendar je prav z Vinomerske postojanke v okviru slovenske eneolitske kulture ob že poznanih stavbah na koleh in postojankah v jamah ugotovljen še tretji tip bivalične, koča na ravnenju. V inventarju najdb ne najdemo še nobene kovine, pač pa mnogo ostankov glinastih posod, ki kažejo na različne skodele, amfore in lonce, posebno pozornost pa vzbujajo skodele na nogah. Njih krzna oblika nam jasno govori, da imamo resnično postojanko slovenske kulture. Od ostalih najdenih predmetov naj omenim samo še vretena in uteži za stave, Ložar domneva, da je v eni izmed jam odkril najstarejše stave na Slovenskem. Po ostankih sodeč so imele obliko pokončnih stavev na dveh kolih, kot jih še danes dobimo na Balkanu. Od kamenega orodja so bili najdeni noži, praskalca, šila, kladiva deli žrnjeli in podobno. Vinomer v Beli krajini je vmesna

postojanka med Vučedolom in ljubljanskim barjem. Dasi te ne smeje naslonjena na Vučedol, je njega kulturna in etnična zveza z ljubljanskim barjem jasna. Kakšno vlogo v okviru slavanske kulture ima, o tem nam bodo šele bodoča raziskovanja lahko dala jamejši odgovor.

Kultura ljubljanskega barja se nadaljuje še v bronasto dobo. Cepprav danes nimamo dokazov, da bi smeli stavljati njen vrh šele v razvito bronasto dobo, vendar jasna znamenja, ki govore o srečanju slavanske kulture celo z začetki železodobne kulture pri nas. O tem nam pričajo fragmenti keramike in kulture ljubljanskega barja, najdenih med ilirskim gradivom na Ptujskem gradu in oblike barjanskih posod, ki še životrajno med najstarejšim inventarjem naših Vač, da imenujem najslabše, me naše železodobne prazgodovine. Tudi vinomerska kultura je najbrže živeča še dalje in ni izključeno, da je posredovala še kako komponento svoje kulture poznejšim iliram. (Nadaljevanje)